

בס"ד

"שובה ישראל"
על יקרת עשרת ימי
התשובה ויה"כ,
וסגולתם
ותוכן העבודה בימים
נשגבים אלו

מבוא וסיכום למאמר השבועי העולמי מהספר הקדוש

אמרי מנחם

פרשת האזינו

שבת שובה - יום הכיפורים

מהו 'תשובה שלמה' ואיך זוכים לזה בשבת שובה ויום הכיפורים,
ואיך כל זה מביא אותנו לשמחת חג הסוכות הבעל"ט

ר'קראת שבת לכו ונלכדה

ויסלדו בחילה את פניך' -

הפחד והדאגה האמיתית צריכים לעורר את האדם
בשמחה רבה על גודל ההתקרבות להקב"ה שכל אחד
מישראל זוכה בימים אלו, ומהו העצה לשמרם עקב
רב לכל ימות השנה

שנה ז - גלין רפא - פרשת האזינו שבת שובה ויום הכיפורים תשפ"ה

♦♦♦ תוכן הקונטרס

ה	מבוא המאמר.....
ז	תוכן המאמר.....
ח	אמרי מנחם.....
י	הוראה למעשה בעבודת ה'.....
יא	מאמר ליום הכיפורים.....
טו	לקראת שבת פרשת האזינו שבת שובה - ויום הכיפורים לכו ונלכה.....
לט	שובה ישראל - ליקוט אמרים לעשרת ימי תשובה.....

לוח סדר הלימוד בחודש תשרי:

ראש השנה: אות יג.

הנושא: 'ישמעו רחוקים ויבואו ויתנו לך כתר מלוכה' - הבעלי תשובה שהיו רחוקים מהשי"ת ונתקרבו, על ידם נתגלה רחמיו של הקב"ה.

פרשת האזינו ויוה"כ: שבת שובה אות ב.
הנושא: לתקן ע"י התורה את פגם החטא עם פגם האמונה.

סוכות: אות מה.

הנושא: סוכות הוא זמן אסיפה - שמאסף ומאגד את כלל ישראל.

שבת חוה"מ: סוכות אות יא.

הנושא: עומק הענין של 'צא מדירת קבע ושב בדירת עראי שעל ידי הסוכה זוכים ליאור מקיף' שהיא אור האמונה.

שמיני עצרת: אות נ.

הנושא: עיקר שלימות האדם להכיר באחדות השי"ת, ולזאת שייך אז שמחה.

שבת בראשית: אות יד.

הנושא: מיקרת אור הבהיר המופיע בשבת קודש זוכים ליראה את השם הנכבד והנורא, ועל ידי זה זוכים לאמונה.

לעשות רצון צדיק

הלימוד השבועי העולמי

בשעה 7:00

אפרי פנחס

•••••

"בעהט איך למעשה יעדער איינער פון אונז זאל נעמען כאטש איינמאל א וואך קובע זיין א שיעור און דעם ספר..." (בקשתי שכל אחד מאתנו יקבע שיעור ללמוד בזה הספר לכל הפחות פעם אחת בשבוע).

מתוך דא"ח מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במעמד יום השלמת הספר - י"ז אדר תשע"ז

•••••

ברצוני לבקש, כאשר לאחרונה הושלמה הדפסת ספרו של כ"ק אאמו"ר זצלה"ה זי"ע, ספר הק' אמרי מנחם, ומפרסמים בכל שבוע מאמר אחד "א לייכטער שטיקל ש'העולם' לומד בצוותא חדא, אבקש בזאת מה'עולם' כאן שיצטרפו ללימוד זה, וזה יהיה לנחת רוח לאאמו"ר זצלה"ה שהיתה בקשתו להדפיס את הספר כדי "אז ייודן זאלן לערנען אין דעם" "און דאס וועט זיין אונזער התחברות והתקשרות וייטער".

דברי פרידה מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במוצ"ש התאחדות באר"ב, סיון תשע"ז

יו"ל לעירוד הלימוד השבועי העולמי שנתקן
בהוראתו ובהדרכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לתגובות והערות ולהצטרפות לרשימת התפוצה
inreimenachem@gmail.com
כמו"כ ניתן להשתתף בהוצאות הגיליונות הבאים
עיצוב ועימוד: 0548538799

ברכנו אבינו כולנו כאחד

לכל קהלא קדישא

ההוגים בתורת אבינו רועינו רבינו הק' זי"ע
כמצוות להבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לעורכי הקונטרס בטוב טעם ודעת

ונדיבי הלב פטרוני הקונטרס

שולחה בזה ברכת

**לשנה טובה תכתבו ותחתמו
לאלתר לחיים טובים ולשלום**

יתן ה' לכל אחד ואחד שאלתו ובקשתו
להיכתב ולהיחתם בספרן של צדיקים גמורים
ויתן לנו חיים ארוכים, חיים של טובה וברכה,
חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים
חיים שימלא ה' משאלות לבנו לטובה אבי"ר.

המאחלים ומברכים

המערכת

לזכרון עולם

לעילוי נשמת אבי מזרחי
איש תם וישר והצנע לבת עם אלוהים
עבד את ד' במסירות והעמיד תלמידים הרבה
דולה ומשקה מתורת רבו המהר"ץ דושינסקי זי"ע
הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב זצ"ל
רבניצד

גלב"ע בשיבה טובה ובשם טוב
ז' תשרי תשפ"א לפ"ק
ת.ג.צ.ב.ה.

אמרי מנחם

הלימוד השבועי העולמי

מבוא המאמר

דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב

אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים - שכל יחיד ויחיד יש לו כח הרבים

מי ימלל ומי יתנה תוקף קדושת 'עשרת ימי תשובה' שהקב"ה מזמין עצמו לכל יחיד ויחיד, כמו שדרשו חז"ל בגמרא ר"ה (יח.) על הכתוב 'דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשותיו וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלקינו כי ירבה לסלוח'. התם ביחיד, וכמבואר בערוך לנר שבציבור אפשר תמיד לקרוע גזר דין חוץ מגזר דין שיש עמו שבועה, ובתורה עם גמילות חסדים אפשר לקרוע אפילו גז"ד עם שבועה, וביחיד נקרע גז"ד רק בעשרת ימי תשובה, "כיון שבימים אלו יש לכל יחיד כח של תפילה בציבור...!".

בעשרת ימים אלו הקב"ה ממציא עצמו לכל אחד מישראל ומחכה לתשובתו, ברצונו להיטיב לו בזה ובבא, ולנקותו מן זוהמת החטא שנרבקה בו בכל ימות השנה, ולהכינו להריק עליו שפע של קדושה וטהרה עם תוספת טהרה, כאמור: 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו'.

ובלשונו הזהב של בעל החינוך (מצוה קפה):

"משרשי המצוה, שהיה מחסדי הא-ל על בריותיו לקבוע להם יום אחד בשנה לכפרה על החטאים עם התשובה שישובו, שאילו יתקבצו עוונות הבריות שנה שנה תתמלא סאתם

לסוף שנתיים או שלוש או יותר ויתחייב העולם כליה, על כן ראה בחכמתו ברוך הוא, לקיום העולם, לקבוע יום אחד בשנה לכפרת חטאים לשבים, ומחילת בריאת העולם יעדו וקדשו לכך, "ואחר שיעדו הא-ל ברוך הוא אותו היום לכפרה, נתקדש היום וקיבל כח הזכות מאיתו יתעלה עד שהוא מסייע בכפרה", וזהו אמרם זכרונם לברכה בהרבה מקומות, "ויום הכיפורים מכפר" כלומר שיש כח ליום בעצמו בכפרה בעבירות קלות".

כ"ק רבינו הגדול בעל 'ישמח ישראל' זי"ע מביא כמה פעמים את דבריו העמוקים של קדוש ה' הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע על מה שאנו אומרים בתפיל שמו"ע 'הרוצה בתשובה' ולא המתרצה בתשובה, להורות שהתשובה אינה ענין של בדיעבד שמאחר שחטא הקב"ה מתרצה בתשובתו, אלא היא ענין של לכתחילה, שהקב"ה רוצה בזה לכתחילה שאדם ישוב בתשובה, ונעשה עי"ז שמחה גדולה עד מאד, וכוונת ותכלית בריאת העולם יוצא עי"ז מן הכח אל הפועל, כי ע"י התשובה מתגלה רחמי וחסדיו ית"ש עד אין קץ, ומשום כך נבראה התשובה עוד קודם בריאת העולם, להורות שעל ידי התשובה אדם חוזר למצב של קודם הבריאה.

ומשום כך הורה הבעש"ט הק' וכל תלמידיו אחריו, כי מצות התשובה היא מצוה ככל המצוות שבתורה שצריך לעשותה בשמחה רבה, ואף שהתשובה בא על חטאים ועוונות שנכשל בהם, והם מביאים את האדם להתעצב בלבו, כבר כתב הספורנו (בראשית ד, ו) על מה ששאל הקב"ה את קין: 'למה נפל פניך'; "כי כשיש לקלקול איזה תקנה אין ראוי להצטער על מה שעבר, אלא צריך להשתדל להשיג את תיקון העתיד". עם דברי הספורנו האלו היו חסידי קמאי מפרשים את מאמר הכתוב: 'למה חרה לך ולמה נפל פניך' פארוואס ביסטו גיפאלען ביי זעך - למה אתה עם פנים נפולות, והדברים עתיקים.

כדי להכנס לתוקף קדושת הימים, ולעבודת התשובה כהלכה ובררך הסלולה לנו מרבוה"ק עד הבעל שם טוב הקדוש זכותם יגן עלינו, הבאנו בראשונה את מאמרו של רבינו זי"ע לשבת שובה את ב ואת מאמרו ליום הכיפורים אות ז אשר הצד השווה שבהם הוא לבאר את עומק ההפסד של החטא ואת דרך תיקונו בכלל ובשבת שובה ויום הכיפורים בפרט... ואיך כל זה מביא אותנו לשמחת חג הסוכות הבעל"ט ולקיום מצות ארבעה מינים המיוחד בתוכו את כל כלל לישראל...

במאמר 'לקראת שבת' הרחבנו בס"ד את הדברים בתוספת מרובה על תוקף קדושת ויקרת הזמן, הרחבנו עוד על 'ויסלדו בחילה את פניך' - הפחד והראגה האמיתית צריכים לעורר את האדם בשמחה רבה על גודל ההתקרבות להקב"ה שכל אחד מישראל זוכה בימים אלו, ומהו העצה לשמרם עקב רב לכל ימות השנה, ועל עומק המשמעות במה שאמרו חז"ל שעל ידי התפילות של ראש השנה ויום הכיפורים הקב"ה בורא אותנו בריה חרשה, ומה יש לנו ללמוד מכל זה הלכה למעשה.

בסוף הקונטרס צירפנו עוד קונטרס בשם 'שובה ישראל' והוא ליקוט נפלא מתוך עשרה מאמרים [ממשנתו של כ"ק רבינו זי"ע] על גודל יקרת ומעלת עשרת ימי התשובה ויום הכיפורים, וסגולתם. ותוכן העבודה בימים נשגבים אלו.

אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים...

תוכן המאמר

בכח התורה זוכים לתשובה שלימה עילאה לתקן ולהשיב את הארת פני מלך חיים, וזהו הכח של שבת שובה, ועל זה מזהיר הושע שובה ישראל עד ה"א - עד ועד בכלל:

דברי הרה"ק מזוארקא זי"ע עה"כ 'שתה עוותתי לנגד' עלמינו למאור פניך' - כי בכל יש חטא יש שתי חסרונות, א. עצם החטא. ב. שמחשיך עיני החוטא לראות אור פני מלך חיים • ופירושו שעל ידי החטא אינו רואה שאין עוד מלכרו - שאין שום מציאות זולת מציאות השי"ת • לפי זה צריך לעשות שני מיני תשובות, א' על מה שמרר נגר מלכו של עולם. ב' על מה שהחטא העלים ממנו אור פני עליון ומנע ממנו באותו הזמן להשיג בגדלות השם ית"ש, כענין תשובת רבינו סעדיה גאון • וזאת היתה תשובה של ראובן, שאף שלא חטא עשה תשובת רבי סעדיה גאון • ועל זה מזהיר הושע הנביא שובה ישראל עד ה' אלקיך, ר"ל שיש לך לשוב יותר מתשובה אחת על עצם החטא, עד שתשוב גם על מה שלא השגת את ה' אלקיך, שנעלם מאתך אור פני מלך חיים, וזהו 'עד ה' אלקיך', עד ועד בכלל, כולל יותר מתשובה אחת • רק על ידי לימוד התורה אפשר לזכות לאור פני מלך חיים, היינו להכיר מציאות השי"ת בכל מקום, כי באורייתא אתברי עלמא רק שהוא בהעלם, ועל ידי שעוסק בתורה האור שבה מגלה ההסתר שיש בבריאה ומגלה המציאות שאין עוד מלכרו • וזהו הכוונה 'השיבנו אבינו לתורתך', היינו שתשיב אותנו ללימוד התורה, וע"י זה נתקרב לעבודך כראוי, ועי"ז ונזכה לתשובה שלימה, היינו שהתשובה תהיה בשלימות, גם על מה שהעלים החטא מאתנו אור פני מלך חיים • ויום השבת מסוגל לזכות לתורה, כיון רבשבת ניתנה תורה לישראל, ממילא הוא מסוגל לתשובה • וזהו שאמרו המדרש כששמע אדם הראשון מקץ ענין התשובה מיד עמד ואמר מזמור שיר ליום השבת, היינו [שרמז לדורות] כי בשבת מאיר אור התורה, וכדאיתא מ'זמור ש'יר ליום ה'שבת ר"ת 'למשה' שהוא שר התורה, ועל ידי אור התורה זוכים לתשובה שלימה.

המאמר

תשובה על זה. ב' כריך לעשות עוד תשובה אחרת על מה שהחטא העלים ממנו אור פני עליון ונמנע ממנו באותו הזמן להשיג בגדלות השם ית"ש, כענין תשובת רבינו סעדיה גאון, שעשה תשובה על שלא השיג אתמול בגדלות ה' אותן השגות שהשיג היום, ולא עבד אותו ית' באותה השגה שהשיג כעת (עי' חובות הלבבות שער עבודת האלקים פרק ג, סידורו של שבת ח"ב דרוש ג פרק ג).

ותשובה כזאת על העלמת אור פני מלך חיים, מלבד התשובה על עכס החטא, עשה ראובן, ועל זה אמר הקב"ה 'מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה', ר"ל מעולם לא היה אדם שחוזר ממנה שעשה תשובה על גוף החטא עשה עוד תשובה, כתשובת רס"ג, שהיא אפשיתת אפילו בלי החטא, בבחי' לא חטא, על מה שנעלם מאתו האור שלפני, אור פני מלך חיים, ולא השיג בגדלות השי"ת, 'ואתה פתחת בתשובה תחילה', היינו לא על החטא בלבד אלא גם על מה שלא השגת בגדלות השי"ת שנקרא תחילה, 'חייד שבן בנך עומד ופותח בתשובה תחילה ואיזה זה הושע שנקרא טובה ישראל עד ה' אלוקיך', ר"ל שיש לך לשוב יותר מתשובה אחת על עכס החטא, עד שתשוב גם על מה שלא השגת את ה' אלוקיך, שנעלם מאתך אור פני מלך חיים, וזהו 'עד ה' אלוקיך', עד ועד בכלל, כולל יותר מתשובה אחת.

[ב] עוד נראה לענ"ד לתרץ דברי המדרש, על פי דברי הסבא קדישא מרן אדמו"ר הרבי הזקן מווארקא זללה"ה זי"ע (עי' ישמח ישראל פורים אות ח) על הפסוק (תהלים 5, ח) שמה עוונותינו לנגדך עלומינו למאור פניך, היינו כשאלם חוטא יס בהחטא שתי חסרונות, א' גוף החטא שמורד בהקב"ה מלכו של עולם לעשות נגד רצונו, והב' שמחשיך את עיני האדם מלראות אור פני מלך חיים, וזהו הפי' 'שמה עוונותינו לנגדך', זה גוף החטא שמרדנו נגדך, 'ועלומינו למאור פניך', היינו מה שהעלים החטא מאתנו מלהתקרב לאור פניך, ע"כ דברי קדשו.

ואפשר לומר פירוש הדברים שמחשיך אור פני מלך חיים, שע"י החטא אינו מכיר כי מלא כל הארץ כבודו, שהוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, לית אתר פנוי מיניה ואין עוד מלבדו, שאין שום מליאות זולת מליאות הבורא ב"ה, כמו שאמר הכתוב (דברים 7, לו) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ופירש השל"ה זללה"ה זי"ע (עשרה מאמרות מאמר א אות ה) שאין שום מליאות זולת מליאות ית"ש.

ובלענ"ד אשר לפי זה כריך האדם החוטא לעשות שני מיני תשובות, א' על מה שמרד נגד מלכו של עולם, כמה רע ומר לו על מרדו, וכריך לעשות

ולזכות לאור פני מלך חיים, היינו להכיר מזיאת
הש"ת בכל מקום, זה הוא על ידי לימוד התורה,
כי באורייתא אתברי עלמא (זוה"ק ח"ב קס"א), ממילא
יש את כח התורה, אורייתא שמה דקוב"ה (שם כ"ג),
בכל המזיאות, רק שהוא בהעלם, ועל ידי שעוסק
בתורה האור שבה מגלה ההסתר שיש בצריאה
ומגלה המזיאות שאין עוד מלבדו.

וזוהו מה שאנו אומרים (תפילה העמידה) 'השיבנו
אבינו לתורתך', היינו שהשיב אותנו ללימוד
התורה, וע"י זה נזכה 'וקרבנו מלכנו לעבודתך',
שנתקרב לעבדך כראוי, ועי"ז 'והחזירנו בתשובה
שלימה', נזכה לתשובה שלימה, היינו שהתשובה
תהיה בשלימות, גם על מה שהעלים החטא
מאתנו אור פני מלך חיים.

ויום השבת מסוגל לזכות לתורה, ע"ד אמרם
ז"ל (שבת פ"ג) דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה
לישראל, ממילא הוא מסוגל לתשובה. וזהו ענין
המדרש (ב"ר כ"ג, ג) כששמע אדם הראשון מקין ענין
התשובה אמר כך היא כוחה של תשובה ואני לא
הייתי יודע, מיד עמד אדם הראשון ואמר (תהלים
כ"ג) מזמור שיר ליום השבת, היינו [שרמו לדורות]
כי בשבת מאיר אור התורה, וכליתא (פע"ח שער
השבת פרק ו) מ'זמור ש"יר ליום ה'שבת ר"ת 'למשה'
שהוא שר התורה, ועל ידי אור התורה זוכים
לתשובה שלימה.

יה"ר שנזכה לתשובה שלימה ולגמר חתימה
טובה, אמן כן יהי רצון.

הוראה למעשה בעבודת ה'

א. כשאדם חוטא יש בהחטא שתי חסרונות, א' גוף החטא שמורד בהקב"ה מלכו של עולם לעשות נגד רצונו, והב' שמחשיך את עיני האדם מלראות אור פני מלך חיים, והיינו שע"י החטא אינו מכיר כי מלא כל הארץ כבודו, שהוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, לית אתר פנוי מיניה ואין עוד מלבדו, שאין שום מציאות זולת מציאות הבורא ב"ה.

ב. לכן צריך האדם החוטא לעשות שני מיני תשובות, א' על מה שמרד נגד מלכו של עולם, כמה רע ומר לו על מרדו, וצריך לעשות תשובה על זה. ב' צריך לעשות עוד תשובה אחרת על מה שהחטא העלים ממנו אור פני עליון ונמנע ממנו באותו הזמן להשיג בגדלות השם ית"ש, כענין תשובת רבינו סעדיה גאון, שעשה תשובה על שלא השיג אתמול בגדלות ה' אותן השגות שהשיג היום, ולא עבד אותו ית' באותה השגה שהשיג כעת.

ג. ולזכות לאור פני מלך חיים הוא על ידי לימוד התורה, כי באורייתא אתברי עלמא ממילא יש את כח התורה, אורייתא שמא דקוב"ה בכל המציאות, רק שהוא בהעלם, ועל ידי שעוסק בתורה האור שבה מגלה ההסתר שיש בבריאה ומגלה המציאות שאין עוד מלבדו, ויום השבת מסוגל לזכות לתורה כי בשבת ניתנה תורה, ממילא הוא מסוגל ביותר לתשובה.

מאמר ליום הכיפורים

תוכן המאמר: כרי לזכות לטהרה שהיא רביקות בהשי"ת צריכים להשיג מקודם מדת הכנעה, ועל ידי התורה זוכים לזה, ויום הכיפורים מסוגל לזה ביותר, ועי"ז זוכים לשמחת חג הסוכות ולמצות ד' מינים :

כ' ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו' פי' כרי לקבל טהרה צריכים מקודם להשיג מדת הכנעה, שהיא עיקר הטהרה • כדברי מוהר"ד מלעילוב זצלה"ה זי"ע, סוד המקוה הוא "מען גיט אראפ און נאך אראפ און ווייטער אראפ און אז מען איז שוין הינטן בייגט מען זיך ערשט אראפ", זה סוד המקוה • כי עיקר הטהרה היא רביקות בהשי"ת, ואף מי שחטא ונטמא יכול להשיג טהרה מהשי"ת ששורה גם בתוך הטומאה, אבל זה רק ע"י הכנעה, משא"כ הגאות מפריע הרביקות, שהרי כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני הוא יכולין לדור בעולם (סוטה ה.). ואין לו שום שייכות להשי"ת רח"ל, ממילא אי אפשר לזכות לטהרה • זו"ש כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם', שהוא מסוגל לשפיע טהרה, אבל 'לפני ה' תטהרו', 'תטהרו' בגימטריא 'בתו' שהוא מדת הכנעה, ר"ל אם יש את נפשכם להיות לפני ה', להתרבה אליו יתברך, תטהרו, תכניעו ותבטלו עצמכם לגמרי, בבחי' און, שזה עצמו הוא טהרת האדם, ע"י זה תהיו דבקים בהשי"ת ותוכלו לקבל הטהרה מאתו ולהוסיף טהרה על טהרתכם • וזהו רמז אמרם ז"ל דעת זה סדר טהרות, כי דעת עניני התבטלות, וזה הוא סדר הטהרה, שע"י שנכנע מתרבה בהשי"ת וטהרה • ולהשיג רביקות בהשי"ת הוא ע"י התורה, בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל, כי התורה נאירת עינים, שע"י אור התורה רואה ומרגיש אמרת שפל מצבו, שעוד לא התחיל ליכנס לשערי הקדושה, ועי"ז נכנע ומתרבה בהקב"ה, ומכאן זה משיג הטהרה • לכן איתא בזה"ק לא אתרבי בר נש אלא במילין דאורייתא, וכ"ק מרן אדמו"ר הזקן מווארקא זי"ע אמר "די גרעסטע טהרה איז די גמרא", וזהו אמרם ז"ל אין דעת אלא תורה • וזה הוא רב כח וסגולת היום הקדוש הזה, שבו נתגלה אור התורה, אחרי שבו קיבל משה רבינו ע"ה הלחות שניות, ובכח הארת התורה נכנעים ומשיגים מדת און, וממילא באים לרביקות בהשי"ת, שהיא הטהרה • ובהו הכח מכינים עצמם ישראל לחג הסוכות, למצות סוכה שהיא בחינת דעת, שעניני התבטלות, כי הסוכה היא בחינת גלות הגורם להכנעה, וכן למצות ארבעה מינים הרומוזת על אחרות ישראל שהוא על ידי הכנעה • וזה"ל ויעקב נסע סכותו, כי יעקב הוא בחי' דעת, היינו שהיה לו מדת הכנעה והתבטלות גמורה בפני מציאותו ית', והוא עמוד התורה, על כן בסוכות מסוגל להתמיד בלימוד התורה • וזהו הענין שסוכות הוא זמן שמחתינו, כי ע"י הכנעה זוכים לשמחה, כדברי הישמח ישראל זי"ע שכל זמן שהאדם אינו נכנע ושפל בעיני עצמו, לא יוכל לשמוח בחלקו, כי לפי גיאותו חסר לו תמיד, רק ע"י הכנעה אמיתית הוא שש ושמוח בחלקו שנפל לו בגורלו ולא חסר לו כלום, עב"ד הק' • ועומק הכוונה בזה כי בהכנעתו חושב שזה המעט שיש לו ג"כ לא מגיע לו לפי מעשיו, אלא השי"ת נתן לו זאת במתנת חנם, ממילא הוא שמוח על חסדי השי"ת שעשה עמו, ומה גם כי הכנעה היא שלימות האדם, היפך האי מאן דיהיר בעל מום הוא, וכשיש שלימות יש שמחה, כמבואר בנתיבות) שהשמחה היא כאשר האדם הוא בשלימות ולא חסר כלום, אז הוא בשמחה • ועי"ז זוכים לחסר עילאה מבחי' און העליון, כרמז ר"ת ויעקב נ'סע ס'כותה שהוא בגימטריא 'אך טוב וחסד', וגם 'שמחה' בגימטריא 'חכמה רוב חסד', ואין שמחה אלא חכמה כי ע"י בחינת כח מה שע"י זה הוא בשמחה זוכה לרב חסד מאין העליון, ונשפע לו שפע רב, 'זמן שמחה' בגימטריא 'שפע'.

המאמר

מפאנו מאמר מאה קשיטה סימן (3) שהוא מדת הכנעה, כדברי הרה"ק הרבי רבי פנחס מקאריץ זלללה"ה זי"ע שכל עניו הוא צבחי' כתר מדת איון, ר"ל אם יש את נפשכם להיות לפני ה', להתדבק אליו יתברך, תטהרו, תכניעו ותצטלו עמכם לגמרי, צבחי' איון, שזה עלמו הוא טהרת האדם, ע"י זה תהיו דבקים בהש"ת ותוכלו לקבל הטהרה מאתו ולהוסיף טהרה על טהרתכם.

וזזהו רמז אמרם ז"ל (שבת 16א) דעת זה סדר טהרות, כי דעת עניו התצטלות, כמו שנאמר (דברים 7, טו) זידעתי היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת איון עוד, ופירש השל"ה הק' זלללה"ה זי"ע (עשרה מאמרות מאמר א אות ה) שאין שום מציאות זולת מציאותו ית"ש, וזה הוא סדר הטהרה, שע"י שנכנע מתדבק בהש"ת ונטהר (עיין זוה"ק שם רכד).

ולהשיג דביקות בהש"ת זה הוא ע"י התורה, בצחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד (זוה"ק שם עג), כדאיתא (שם 101) כל אינון דמשחדלי באורייתא מתדבקין ביה בקוב"ה, כי התורה מאירת עינים, כמו שאנו אומרים (ברכת אהבה רבה) והאר עינינו בתורתך, שע"י אור התורה רואה ומרגיש אמתת שפל מצבו, שעוד לא התחיל ליכנס לשערי הקדושה, ועי"ז נכנע ומתדבק בהקב"ה, ומכאן זה משיג הטהרה, כאשר לכן איתא בזוה"ק (ח"ג פ) לא

[ז] כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל השאתיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא טו, ט).

ר"ל כדי לקבל טהרה צריכים מקודם להשיג מדת הכנעה, שהיא עיקר הטהרה, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג ב פ) תא חזי מן אזובא, דבכל אתר דבעי קוב"ה לדכאה לבר נש באזובא מתדכי, וכדאיתא בשם מרן איש אלקים קדוש הוא מזהר"ד מלעלוב זלללה"ה זי"ע, סוד המקוה הוא "מען גייט אראפ און נאך אראפ און ווייטער אראפ און אז מען איז שוין הינטן בייגט מען זך ערשט אראפ", זה סוד המקוה, היינו כי עיקר הטהרה היא דביקות בהש"ת, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג מט) קוב"ה ביה תלייא כל דכיותא וכל קדושה, ואף מי שחטא ונטמא יוכל להשיג טהרה מהש"ת ששורה גם בתוך הטומאה, כמאה"כ (ויקרא טו, טו) השוכן אתם בתוך טומאותם, ופירש רש"י ז"ל לעפ"י שהם טמאים שכינה ביניהם, אבל זה רק ע"י הכנעה, כאומרו (ישעיה נז, טו) אשכון את דכא וספל רוח, משא"כ הגיאות מפריע הדביקות, שהרי כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה איון אני והוא יכולין לדור בעולם (סוטה ה), ואין לו שום שייכות להש"ת רח"ל, ממילא אי אפשר לזכות לטהרה, וז"ש כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, שהוא מסוגל לשפע טהרה, אבל לפני ה' תטהרו, 'תטהרו' בגימטריא 'כתר' (כתבי רמ"ע

אתדכי בר נש אלכא במילין לאורייתא, וכ"ק מרן
אדמו"ר הזקן מווארקא זללה"ה זי"ע אמר "די
גרעסטע טהרה איז די גמרא" (עי' ישמח ישראל פר' כי
הלא ארת ה). וזהו אמרם ז"ל (סוטה מט.) אין דעת אלכא
תורה (סוטה מט.).

וזהו הוא רב כח וסוגלת היום הקדוש הזה,
שבו נתגלה אור התורה, אחרי שבו קיבל משה
רבינו ע"ה הלוחות שניות, ובכח הארת התורה
נכנעים ומשיגים מדת אין, כמבואר בזוה"ק (שם
סח:) שבזוה"פ אתגלי עתיקא קדישא, שהוא מדת
אין (עי' שם רפח:), וממילא באים לדביקות בהשי"ת,
שהיא הטהרה.

ובזה הכח מכינים עצמם ישראל לחג הסוכות,
למזאת סוכה שהיא בחינת דעת, כמאה"כ (ויקרא כג,
מג) למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את
בני ישראל, שענינו התבטלות כמשנ"ת, כי הסוכה
היא בחינת גלות הגורם להכנעה (עי' רמב"ם תשובה ב,
ד), וכן למזאת ארבעה מינים הרומזת על אחדות
ישראל (עי' ויק"ד ז, יב) שהוא על ידי הכנעה.

ודש"ג (בראשית ג, יז) ויעקב נסע סכותה (עי' טור
אור"ח סי' תיז), כי **כידוע** (זוה"ק ח"ב יד:) יעקב הוא בחי'
דעת, היינו שהיה לו מדת הכנעה והתבטלות
גמורה בפני מלאותו ית', כש"ג (עמוס ז, ב) מי יקום
יעקב כי קטן הוא, והוא עמוד התורה, כדאיתא
בזוה"ק (ח"א קמו:) התורה דא יעקב, על כן בסוכות
מסוגל להתמיד בלימוד התורה.

וזהו הענין פסוקות הוא זמן שמחתינו, כי ע"י
הכנעה זוכים לשמחה, כמבואר בספה"ק ישמח
ישראל (סוכות ארת ח) שכל זמן שהאדם אינו נכנע
ושפל בעיני עצמו, לא יוכל לשמוח בחלקו, כי לפי
גיארות חסר לו תמיד, רק ע"י הכנעה אמיתית
הוא שש ושמח בחלקו שפול לו בגורלו ולא חסר
לו כלום, עכ"ל הק', היינו כי בהכנעתו חושב שזה
המעט שיש לו ג"כ לא מוגיע לו לפי מעשיו, אלכא
השי"ת נתן לו זאת במתנת חנם, ממילא הוא שמח
על חסדי השי"ת שעשה עמו, ומה גם כי הכנעה
היא שלימות האדם, היפך האי מאן דהייר בעל
מוס הוא (מגילה כט.), וכשיש שלימות יש שמחה,
כמבואר בנתיבות (נתיב השלום פרק א) שהשמחה היא
כאשר האדם הוא בשלימות ולא חסר כלום, אז
הוא בשמחה.

וע"י כן זוכים לחסד עילאה מבחי' אין העליון,
כרמז ר"ת ויעקב ניסע ס'כותה שהוא בגימטריא
'אך טוב וחסד', וגם 'שמחה' בגימטריא 'חכמה
ורב חסד', אין שמחה אלכא חכמה שנאמר (משלי
כז, יא) חכם בני ושמח לבי (שומר טוב משלי א), היינו
ע"י בחינת כח מה שע"י זה הוא בשמחה זוכה
לרב חסד מאין העליון, ונשפע לו שפע רב, 'זמן
שמחה' בגימטריא 'שפע'.

נזכה לשלימות האמיתית ולשמחת החג, גמר
חתימה טובה, אמן כן יהי רצון.

הוראה למעשה בעבודת ה'

א. כדי לקבל טהרה צריכים מקודם להשיג מדת הכנעה, שהיא עיקר הטהרה, כי עיקר הטהרה היא דביקות בהשי"ת, ואף מי שחטא ונטמא יכול להשיג טהרה מהשי"ת ששורה גם בתוך הטומאה, אבל זה רק ע"י הכנעה, כי הגיאות מפריע הדביקות, שהרי כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני יכולין לדור בעולם, ואין לו שום שייכות להשי"ת רח"ל, ממילא אי אפשר לזכות לטהרה.

ב. להשיג דביקות בהשי"ת הוא ע"י התורה, בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד, כי התורה מאירת עינים, שע"י אור התורה רואה ומרגיש אמתת שפל מצבו, שעוד לא התחיל ליכנס לשערי הקדושה, ועי"ז נכנע ומתדבק בהקב"ה, ומכח זה משיג הטהרה. וזה הוא רב כח וסגולת היום הקדוש הזה, שבו נתגלה אור התורה, ובכח הארת התורה נכנעים ומשיגים מדת אין, וממילא באים לדביקות בהשי"ת, שהיא הטהרה.

ג. ובזה הכח מכינים עצמם ישראל לחג הסוכות, למצות סוכה שהיא בחינת דעת, שענינו התבטלות כמשנ"ת, כי הסוכה היא בחינת גלות הגורם להכנעה, וכן למצות ארבעה מינים הרומזת על אחדות ישראל שהוא על ידי הכנעה.

ד. וזהו הענין שסוכות הוא זמן שמחתינו, כי ע"י הכנעה זוכים לשמחה, כי כל זמן שהאדם אינו נכנע ושפל בעיני עצמו, לא יוכל לשמוח בחלקו, כי לפי גיאותו חסר לו תמיד, רק ע"י הכנעה אמיתית הוא שש ושמח בחלקו שנפל לו בגורלו ולא חסר לו כלום, כי גם זה המעט שיש לו ג"כ לא מגיע לו לפי מעשיו, אלא השי"ת נתן לו זאת במתנת חנם, ממילא הוא שמח על חסדי השי"ת שעשה עמו, ומה גם כי הכנעה היא שלימות האדם, היפך האי מאן דיהיר בעל מום הוא, וכשיש שלימות יש שמחה.

לקראת שבת שובה פרשת האזינו לכו ונלכה הכנה לשבת קודש ויום הכיפורים במשנת החסידות ורבוה"ק זי"ע

מאמר 'אור האמונה' מכח התשובה והכפרה
בפחד וראגה המוסתרת בשמחה

פרק א

ויסלדו בחילה את פניך

כלל ישראל הנמצאים בעיצומם של עשרת ימי תשובה, הימים שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו ממציא עצמו לכל יחיד ויחיד, ומקרבו בימין צדקו, ונותן לו כח של ציבור ורבים - אשר אין הקב"ה מואס בהם, ויש להם את הכח לקרוע את רוע גזר הדין אפילו אם יש בה שבועה...! ולהפכו לטוב וחסד, ולקראת יום הקדוש והנורא, היום אשר כולם עומדים לפני ה', ומתכוננים לזה בחלחלה - ומסלדים בחילה מתוך יראה ודאגה, ובתקוה ואמונה איתנה להטוב ומטיב לרעים ולטובים, שיטיב גם עמנו ויחתמנו לחיים טובים וארוכים בזה היום לטוב לנו כל הימים.

בפיוט העתיק בלא חרוזים המובא בהרבה ראשונים ובראשם רשי"ל בסידורו (סימן קפה) 'זיאתיו כל לעבדך' המיוסד על פי סדר א"ב, באות י' מבקש הפייטן; 'ויסלדו בחילה את פניך'. והוא מלשון הכתוב (איוב ו, י): 'ואסלדה בחילה' ופרש"י "ואני איני מוצא לו דמיון במקרא, זולתי שבלשון המשנה הוא לשון ירא ודואג, 'שהיד סולדת בהן' מלכות ברותחין, כלומר אתחולל בדאגה ובחילה בקשה זו".

ובתפילת נעילה מזכירים כמה פיוטים מתוך פזמונים שלמים הנאמרים בסליחות, אשר נתחברו על ידי גדולי הפייטנים הראשונים, ואומרים מהם רק את הבית הראשון מכל פיוט כדאיתא במהרי"ל, וכפי הנראה מחמת קוצר הזמן ראוי להזכיר עכ"פ זכות כל הפייטנים ופיוטיהם, וכשמזכירים את דבריהם הרי שפתותיהם דובבות, והם ממשיכים לומר את הפיוטים לאומרם בשלימות, ולהעתיר על כלל ישראל, להמשיך עליהם מחילה סליחה וכפרה, ורחמים וחסדים טובים. באחד הפיוטים נאמר:

אַנְקַת מְסֻדֵּיךָ. תַּעַל לְפָנַי כֶּסֶא כְבוֹדְךָ. מִלֵּא מְשָׁלוֹת עִם מִיְחָדֶיךָ. שׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת בְּאֵי עֲדִיךָ:

פירוש הפיוט גם נכתב על פי הראשונים ז"ל: צעקת ישראל / המהללים אותך תמיד / תעלה לפני כסא כבודך בשמים / מלא נא את בקשות עם ישראל המייחדים אותך בקריאת שמע / אתה ה' השומע ומקבל את תפילות הבאים אליך.

נמצאנו למדים שהמילה 'סלידה' כוללת שני פירושים, לרש"י הוא לשון דאגה ופחד, ולשאר הראשונים (המפרשים את הפיוט אגת' מסלדך) הוא לשון הילול ושבת. וכדרכה של תורה יש לומר שאלו ואלו דברי אלוקים חיים, ושניהם אמת. כלל ישראל - הבנים האהובים הרחומים של המקום ב"ה, בימים אלו שהם תלויים ועומדים!... מצד אחד הם מתכוננים בפחד ובדאגה לקראת יום הקדוש והנורא, ומצד שני הם מהללים ומשבחים את הבוב"ה על היום הגדול והקדוש שהנחילנו באהבה, וכי יש לך עוד עם מיוחד ונפלא כעם ישראל, המסוגלים לרקוד מתוך דאגה ופחד...? המסוגלים להתייצב למשפט על שאלת חיים או... ועוד כבגדים נאים ומתוקנים צחים ומלובנים כשלג...???, וכלשונו הזהב של הרמב"ם ז"ל: "...שהם ימי פחד ומורא ומברח ומנוס אליו", היכן מצאת בריה בעולם שרץ לקראת ולתוך מי שהוא כל כך מפחד ממנו...??? וכדבריו הקדושים של הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע באגרת הידועה: "הפחד והדאגה מוטררים בשמחה!..." שמחים בפחדתם וששים בדאגתם, עושים באימה וביראה - ובשמחה רבה רצון קונם, השמע עם דברים כאלו?.

אם תמצוי לומר - לזה נתכוון רש"י במאמרו "איני מוצא לו דמיון במקרא!..." לא תמצא שום דמיון לעם ישראל, לא מיניה ולא מקצתיה, וכל זה מתוך תמוכים עליך ובך נשענים כי על רחמיך הרבים אנו בטוחים!... אם רשי"ז לא מצא הרי שאף אחד לא ימצא, כביכול כביכול גם הקב"ה לא ימצא, וכמו שאמר ישעיה הנביא להקב"ה 'החליפם באומה אחרת', ופירשו בספה"ק שכוונתו בזה להמליץ טוב על ישראל ולומר, רבוש"ע, אדרבה תנסה להחליפם באומה אחרת, ותראה את גדול מעלתם למרות כל חסרונותם, אה! גיוואלדיג מי כעמך ישראל!...

כאמור, דבר זה אין לו דמיון במקרא - אין בזה הבנה פשוטה ושכלית, את הביאור העמוק בזה נוכל להבין במקצת בלימוד מעמיק במאמר השבועי מכ"ק מרן אדמו"ר אמרי מנחם זי"ע, וכן גם בלימוד 'ליקוטי אמרים' עשרה מאמרות שנלקטו מאמרותיו הק' של רבינו על "קדושת וסגולת עשרת ימי תשובה ושבת שובה ויום הכיפורים" המופיעים בקונטרס זה, שם נקבל (קצת) מושגים על תוקף קדושת הימים האלו וחובת העבודה בהם, והסגולה המיוחדת שנתברכו בהם רק ישראל עם קרובו של הקב"ה.

בפרשת וילך (אות ב) מביא רבינו קושיא גדולה ועצומה על מאמר הכתוב בפרשה: ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא וגו' (לא, יז-יח), והקשו (אוה"ה, אלשיך, ועוד) למה יסתיר השי"ת פניו אחרי שהתוודו את חטאתם ואמרו הלא על כי אין אלקי בקרבי וגו', וכן הקשה בסידור לב שמח (שער השופר) בלשון קדשו, אם איש ישראל משבר לבו ויודע שפגם בכבוד המלך ויודע שעי"ז אין המלך בקרבו, איך שייך על זה ואנכי הסתר אסתיר, הלא כשאדם משבר לבו בודאי השם מרחם עליו.

ונ"ל כי האדם מחויב להאמין כי ה' אחד ואין עוד מלבדו, כדברי קדושת בעל באר מים חיים זצללה"ה זי"ע (פר' כי תצא) אשר כל בחינת היחוד של שמע ישראל אין פירושו שה' הוא אחד הוא לבד וכל העולם נבדל ממנו, כי אם ה' אלוקינו ה' אחד פירושו שאין בכל העולמות עליונים ותחתונים שפלים ורמים ואפילו בכל עומקי הקליפות והרע כי אם אחדותו יתברך, הוא בעצמו נעלם שם כוחו אורו שפעו וחיותו, לא זולת, וזה בחינת היחוד השלם באמת, שאין בכל העולמות כולם כי אם אחד ממש הוא אלוקינו ברוך הוא וברוך שמו, עיין שם.

וזהו מה שאנו אומרים ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה, היינו כי כן מחויבים כולם להכיר שהקב"ה נמצא בכל המדריגות, אפילו במדריגות הנמוכים ביותר, כי הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, לית אתר פנוי מיניה, ואין עוד מלבדו, שאם לא כן אתה אומר ח"ו שיש שתי רשויות רח"ל... וזהו שאמר דוד המלך ע"ה אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, כמו שאמר בקדשו כ"ק מרן אאמו"ר זצללה"ה זי"ע (אמונת משה פר' שופטים אות ב) 'אם אסק שמים שם אתה', מהיכן זכיתי לראות אורך ית' במדריגה גדולה, בבחינת אסק שמים, מחמת 'ואציעה שאול הנך', שראיתי והאמנתי שאף בשאול מגיע אורך ורחמנותך והשגחתך, עכ"ד הק', ואנחנו נוסיף ונאמר שכל המדריגה הגדולה שהשגתי, בבחי' אסק שמים, היא האמונה עצמה שהנני מאמין אשר ואציעה שאול הנך, אמונה זו היא המדריגה הגדולה של אם אסק שמים שם אתה.

ובזה נבוא אל הביאור, כי אם האדם אומר בשפל מצבו 'על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה', היינו שמדמה בנפשו שהשי"ת אינו נמצא בשפל מצבו, בעמקי הקליפות, כדרך אומה"ע האומרים על השמים כבודו, אזי 'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא', מדה כנגד מדה, לפי שאמר שאינני נמצא בשפל מצבו, גם אנכי הסתר אסתיר פני ממנו... עכלה"ק הנצרך לענינו.

ממעמקים קראתיך ה'

בימים אלו אנו נוהגים במנהג ותיק הנהוג כבר כמה מאות שנים לומר בכל יום לאחר פסוקי דזמרה את הקפסיל: 'שיר המעלות ממעמקים', והוא על פי מה שכתב המגן אברהם (או"ח סי' נ"ד סק"ד) בשם האריז"ל לומר בעשרת ימי תשובה "שיר המעלות ממעמקים". וז"ל האריז"ל: בכל עשרת ימי תשובה, טוב ונכון מאד לומר בין ישתבח ליוצר מזמור 'ממעמקים קראתיך הוי"ה'. כי

בכל יום מן אלו העשרה ימים מתעורר אחד מעשרה עומקים הנזכרים בספר יצירה, שהם עומק ראשית, עומק אחרית, עומק טוב, עומק רע, עומק רום, עומק תחת, עומק מזרח, עומק מערב, עומק צפון, עומק דרום, עכ"ל.

מלבד העניינים העמוקים שיש בתורת הנסתר בזה, ואין לנו עסק בנסתרות, מבואר עוד טעם עמוק בתורת החסידות, והוא ענין הנחוץ עד מאד לכל אחד ואחד, כי הנה אנו רואים שכל אחד ואחד מישראל יש לו התעוררות גדולה בימים אלו, וכל אחד מתחרט באמת בלבו על העבר, ומקבל על העתיד, ורוצה לבנות בית חדש בלב ונפש חפיצה, ובמעקה לגנו שלא יפול עוד לאותם המקומות שכבר חשב בלבו בשנה שעברה, שהוא כבר לא ישוב לכסלה עוד... ובכל זאת כאשר עוברים הימים מפטירים כדאשתקד רח"ל... וכפי המבואר בתורת רבינו זי"ע בספריו הק' בכלל ובמאמר השבועי (פ' וילך אות ב) ובליקוטים בפרט, כל זה נובע מחמת שני דברים.

הראשון: שאין שום מצב ואפשרות לשוב בתשובה בלי כח התורה, רק המאור שבתורה יכולה להחזיר את האדם לתיקונו ומעמדו הראוי, ולכן התנאי הראשון לתשובה עם חרטה ועזיבה אמיתית, היא רק כאשר בד בבד מתחברים עם התורה על ידי קביעת עיתים לתורה, ועל ידי הקפדה על כל הליכותיו שיהיו אך ורק על פי התורה. והימים האלו מסוגלים לזה ביותר, וכלשונו הטהור של רבינו (י"ג מדות אות א): עיקר התשובה היא בכח לימוד התורה, ורב כח סגולת הימים האלה, שהם מסוגלים להשגת התורה, ולא מוטל עלינו רק רצון והתמדת הלימוד, ועי"ז מתעוררים הי"ג מדות של רחמים. וצריך להיזהר ביותר שלא לקבל על עצמו קבלות מופרזות אשר בודאי לא יוכל לעמוד בהם, אלא יקבל קבלה כזו שיעיד עליו יודע תעלומות שהוא אכן יכול לעמוד בזה, וכבר הזהירנו רבי טרפון; לא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין להיבטל ממנה, והבא ליטהר מסייעין אותו...

השני: כל חטא שאדם חוטא הוא תוצאה של מדה רעה המושרשת באדם מיום הולדו, וכל זמן שאדם שב על החטא עצמו ואינו מתקן את שורש החטא שהוא המדה רעה, הרי בהכרח שביום מן הימים יחזור לסורו רח"ל, כי כל דבר צריך לתקן בשורשו. ובימים אלו צריך להשתדל לחקור אחר שורש מידותיו ולבקש רחמים ותחנונים מהבית"ש שיזכה לתקנם, ובעיקר יש לתקן בימים אלו עניני המדות שבין אדם לחברו, שהם יותר חמורים מהמדות שבין אדם למקום, ועבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו, וכלשונו הטהור של רבינו (י"ג מדות אות ב) :

"האדם צריך להתדמות להש"ת בכל י"ג מדות של רחמים, וע"י שעושים חסד עם חברים מצד התגלות הרחמים יזכו למחילה, ועשרת ימי תשובה מסוגלים לזה ביותר מכח התורה המאחדת את כל ישראל כאיש אחד בלב אחד ומאחדת בין ישראל להקב"ה, ובימים אלו יש להרבות באחדות ישראל, ולכן מרבים לומר שלש עשרה מדות של רחמים, ומזה יש ללמוד עד כמה שצריך להתנהג עם חברים באהבה ואחדות וכל שכן שלא לצערם"

וכתב הרה"ק בעל התניא זי"ע בספרו הק' ליקוטי תורה (פ' נצבים נג: וע"ע בבני יששכר מאמרי תשרי מאמר ב אות יד), שלכן אומרים בימים אלו את המזמור שיר המעלות ממעמקים שבה אנחנו מבקשים ומתחננים להשי"ת שיוציא אותנו מעומק המדות הרעות, ונזכה לתקנם כראוי, והבא לטהר מסייעין אותנו, וגם בזה נאמרו הכללים הנ"ל; א' לא לעלות להר בקפיצה, אלא ללכת מהקל אל הכבד במדה נכונה וישרה. ב' לא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין להיפטר ממנו..., הצד השווה שבהם שצריך להיות מחובר אל התורה המלמדת אותנו תמיד איך לעבוד את ה', וגם עשה לך רב והסתלק מהספק, שיהיה לו רבי ומורה דרך שיורהו איך לכלכל את דרכיו ומעשיו, ואל בינתך אל תישען, כי אדם קרוב אצל עצמו, וקשה מאד - ואף כמעט בלתי אפשרי כלל להגיע לבד אל האמת לאמתו.

אבל יש עוד כוונה בענין העמקים אשר בה משולב תורת האריז"ל עם תורת החסידות כאחד, והוא מרומז עמוק בדברי רבינו דלעיל, ובס"ד כאשר נשכיל להבין דרכי העבודה בתוך הרובד העמוק ביותר, או אז נזכה לא רק לחיות את יום הכיפורים הבא עלינו לטובה, אלא להכניס את היו"כ עמוק בלבנו, ולקחת עמנו את אורות ותוקף קדושת הימים לחיי היום יום בכל השנה - מיום כיפורים זה עד יום כיפורים הבא עלינו לטובה, כדי להבין ולגלות את מעמקי צפוני הלב, עלינו להכנס בס"ד אל תוך המזמור שלב אחר שלב.

ממעמקים קראתיך ה', אר' שמעה בקולי

ה'ספורנו' כותב על מזמור זה: "בזה המזמור התפלל המשורר על בני הגולה שיקבל הקל יתברך את תפילתם ויסלח על עוונות שנעשו בגלות והזהיר את בני הגלות שיצפו לישועה בחדס עליון".

בקפיתל זה בא לידי ביטוי הדאגה מהחטאים והתקווה על הישועה כשהם משולבים יחדיו... זהו הכח המיוחד שיש לכלל ישראל, כאשר גם בתוך המעמקים הנוראים !, מה הם עושים שם?, למי הם פונים?, את מי הם מבקשים?, ממעמקים קראתיך השם...!, וכמו שאנו אומרים בסליחות: תמוכים עליך ובך נשענים, וכפזמונו הלוהטת של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע סניגורן ומליץ טוב של ישראל המיוסד על הפיוט 'אום אני חומה' באותיות ת' ש' : אויף וועמען אויף וועמען פארלאזען זיי זיך - תמוכים עליך / און וואס שרייען זיי - שואגים הושע נא.

הרבי הקדוש מפיאסצ'נא הי"ד, פירש בגיטו ווארשא פירוש נורא בזה, פירוש הנאמר באמונה הלוהטת בעמק הבכא, וכה היו דברי אש קודש שלו: ממעמקים - לא מעומק אחד בלבד, רק גם ממעמקים שני עמקים, שאף שלאחר נפילתי בעומק הראשון קראתיך, ולא בלבד שלא נעניתי ולא נושעתי, רק עוד נפילתי לעומק ב', עומק בתוך עומק, מכל מקום הנני מתחזק ושוב קורא אותך...!

הצעקה מתוך ה"מעמקים" הללו, הם גם התפילה והצעקה מהאדם עצמו כשהוא פונה להקב"ה מעומק הלב.... כדאיתא בזוה"ק (ח"ב ע:): "רבי יצחק אמר, דתב קמי מלכא עלאה, וצלי מעומקא

דלכא הדא הוא דכתיב, ממעמקים קראתיך ד', - מי ששב בתשובה לפני המלך העליון ומתפלל מעומק הלב זוהי משמעות ממעמקים. מתוך המעמקים פונה היהודי למלכו ואלקיו מעומקא דליבא, אוי רבוש"ע : ה' שמעה בקולי... וכדברי הכהן הגדול רבי צדוק מלובלין זי"ע (פרי צדיק ר"ה ט'): ד' שמעה בקולי... קול צעקה היוצא ממעמקי הלב, עד שאינו יכול לפרוט בשפתיו אפילו בחיתוך הדיבור, רק שצועק בקול פשוט מכאב לבו. ותפילה כזו מקובלת ביותר כמו שנאמר תפילה לעני כי יעטוף ולפני השם ישפוך שיחו, שתפילת העני עוטפת את כל התפילות, ובשפת היידיש הוא נאמר; "ס' פאָקט איין אלע אנדערע תפילות". כינוי הוא בשפה זו, לדבר שערכו עולה על אחרים... וכל זה מפני שלפני ה' ישפוך שיחו, מפני שהיא נאמרת בפשטות לפני ד' ממש. הוא חש ומאמין בפועל ובמציאות, לפני מי הוא עומד כעת ומי מאזין אליו. הוא שופך את לבו לפניו, כדי להפיג את הצער מלבו. זוהי המעולה שבתפילות. וכך ממשך ה"כהן" ומפרש: תהיינה אזניך קשובות ל"קול" תחנוני" לקול דייקא... כי לתפילה עצמה זקוקים לעת רצון ולא בכל עתים נענה. אבל קול הצעקה היוצא מאנקת מעמקי הלב, נשמע תמיד מצד מדת הרחמנות שלפניו יתברך, שנקרא האב הרחמן!...

איש חסיד היה בעיר בני ברק בשם ר' חיים אליעזר טייטל ז"ל. ביום שחרור אחד ממחנות הזוועה, בתום המלחמה. כשנודע דבר השחרור בין השרידים, נעמד איש חסיד זה וקרא בקול רם: "שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ד' הוא האלקים".

האנשים סביבו לא הבינו פשר מעשיו, הם תמהו עליו אם עדיין נשאר בצלילות דעתו.

לא רק שנשתמרה צלילות הדעת במלואה אלא הרבה למעלה מזה... בתוקף דעת איתנה מאיתן, השיב להם את התשובה... הוא הסביר להם את הדבר במלים, שאולי לא נשמעו כמותן מאז היות אדם על האדמה. מילים ספורות הממקות את נשמת ישראל במלוא העוצמה. והדברים עמוקים מני עמוק. צריכים הם להירשם לדורות, בכדי לתאר השגתו והנהגתו של יהודי שקיים "תמים תהיה עם ד' אלקיך", בתקופה איומה מכל איום.

וכך אמר ר' חיים אז: "אתם חושבים שעומדים אנו כעת ב'מוצאי תשעה באב'? לא ולא... עכשיו מוצאי יום כיפור"... הוא חש וראה בכל ימי דם ודמע ששטפו אותו, לא עינוי של חורבן, אלא עינוי של "לפני ד' תטהרו" של טוהר וזיכוך נפשו. יום כיפור של צום כמלאכים, של תפילה והתקרבות כלפי מעלה. ובמוצאי השנים האימות מכל איום, קיבל עליו עול מלכות שמים, בסילודין, כמו במוצאי יום הקדוש.

זהו הסוד הגדול של עם ישראל רוגשת נשף ושחר לייחד לאחד באהבה, עם כל מה שעובר על הכלל ועל הפרט, ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש, בנגלה ובנסתר, הידועים ושאינן ידועים... ועם כל הדאגה והפחד שעובר על דורנו חלושי מח ודעת ותשושי נפש, עמוק עמוק במעמקי הלב כולם דבוקים מחוברים וקשורים להש"ת, הם רואים בכל סוג של עינוי מעמד ומצב של "לפני ד' תטהרו"!, לאחר התמודדות בנסיגות החיים ברוחניות ובגשמיות, מן הקל שבקלים ועד לגדול

שבגדולים... הרי לאחר שהם יוצאים מזה כראוי בס"ד זה אצלם בחינת מוצאי יום הכיפורים...

ואעידה עלי שמים וארץ! אשר עיני ראו ולא זר רבות בחורים ואברכים ולמעלה מהם, שנתעוררו לתחיה כשהבינו את גודל השעה ותוקף הנסיונות העוברים עלינו, ותכליתם, וגודל האהבה שהקב"ה מרעיף על כל אחד ואחד, ובפרט על כל מי שאפילו רק משתדל ומתאמץ להתגבר ולעמוד בנסיונות עם אמונה איתנה וחזקה, וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ז מה' תשובה ה"ד) **"אל ידמה בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאים שעשה, אין הדבר כן, אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא וכאילו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה שהרי טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו, ולכן גדלו מעלתו של הבעל תשובה מפני שהוא כובש את יצרו יותר מהצדיק"**. ואין כאן המקום להאריך ולפרטם, והמבין יבין...

לכן כשמגיע עשרת ימי תשובה כולם רוצים, כולם משתדלים, כולם מבקשים, להשתנות - להתחדש - ולהתקשר יותר עם אבינו שבשמים, וכולם... נעמדים ביום הקדוש והנורא, וברגע כמימרא הם עוברים מ'אסלדה בחילה' - מהדאגה והפחד, ל'אנקת מסלדיך' - המהללים ומשבחים, ואומרים בקול רם בדחילו ורחימו: **"ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה...!"**

פרק ב

כי ביום הזה יכפר עליכם - לפני ה' תטהרו

על גודל קדושת יום הכיפורים נאמר בתורה: **'כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לְפָנַי ה' תִּטְהָרוּ**'. הספרים הקדושים מקשים, אם הקב"ה מטהר אותנו ביום הזה הרי שבודאי נהיה טהורים לפניו, ולמה צריך הכתוב לומר 'לפני ה' תטהרו'. על כך מבאר רבינו במאמרו ליום הכיפורים [המצורף כאן בקונטרס] את עומק ענין הטהרה שהיא הדביקות בה' שאי אפשר לזכות לזה אלא מתוך הכנעה מכח התורה, אשר יום הכיפורים מסוגל לזה ביותר, ועל ידי זה אנו מכינים עצמנו לקראת שמחת חג הסוכות ומצות ארבעה מינים הבעל"ט... עיין שם היטב וינעם לך ויגל וישמח לבך עד מאד...

ואנחנו נלך בעקבותיו ולבאר ענין זה באנפין חדתין בס"ד:

בפרק ג' מהלכות שגגות (ה"י) כותב הרמב"ם ז"ל דברים נוראים ביותר: **"המבעט ביום הכיפורים אין יום הכיפורים מכפר עליו!..."** וצריך להבין מה הכוונה 'מבעט ביה"כ', ואיך בועטים ביום הכיפורים?

הרמ"א באו"ח סי' תרז ס"ו מביא את דברי הרמב"ם בתוספת ביאור, וכך הוא אומר: **"יום הכיפורים אינו מכפר אלא על השבים המאמינים בכפרתו, אבל 'המבעט בו' ומחשב בלבו מה מועיל לי יום כפור זה, אינו מכפר לו"**.

להבנת עומק דברי הרמ"א נקדים מעשה רב שמסופר בגמרא חגיגה (ה):

כשהיה רבי יוחנן קורא בפסוק (איוב טו, טו) **'הן בקדושו לא יאמין' היה בוכה ואומר, אם בצדיקים אין הקב"ה מאמין במי יאמין. והמ' מביאה מעשה שעל פי זה הבין רבי יוחנן את פירוש הכתוב.**

יום אחד הלך רבי יוחנן בדרך וראה אדם שמלקט תאנים, והיה מניח את התאנים שכבר נתבשלו, ולוקח רק את התאנים שעדיין לא התבשלו. שאל אותו רבי יוחנן, וכי אלו המבושלות אינם מעולות יותר, ומדוע אתה מלקט רק את אלו שלא נתבשלו? השיב לו אותו אדם, את התאנים אלו אני לוקט לצורך הדרך, ואלו שלא נתבשלו נשמרות בדרך זמן רב ואינם ממהרים להתקלקל.

אמר רבי יוחנן היינו דכתיב - על פי מעשה זה אני מבין את מה שכתוב - **'הן בקדושו לא יאמין' שכמו שאותו אדם היה ירא שהתאנים הטובות יתקלקלו מהר, כך הקב"ה כשרואה בחורים צדיקים וטובים אינו מאמין בהם, וחושש שמא יחטאו, ועל כן מסלקם מן העולם הזה, בכדי שלא יחטאו**

כלל, אבל אותם שכבר עברו רוב שנותיהם בצדקות, אינו חושש בהם שיחטאו, מפני שתורתם מגינה עליהם מן החטא, ומניחם עוד בעולם הזה.

הגמרא מקשה על זה בביטוי חריף ביותר, **איני** - זה לא נכון מה שרבי יוחנן אומר... שהרי היה תלמיד אחד שהיה גר בשכונתו של רבי אלכסנדר, ומת בעודו בחור רח"ל, ואמר עליו רבי אלכסנדר, אילו היה רוצה אותו בחור ללכת בדרך טובים היה יכול להמשיך לחיות... ואם נכונים דברי רבי יוחנן שיש מתים בצעירותם כדי שלא יחטאו, א"כ שמא תלמיד היה צדיק והלך בדרך טובים, וזה שנסתלק בצעירותו כיון שהוא מאותם שנאמר עליהם שהקב"ה מסלקם קודם זמנם כדי שלא יספיקו לחטוא, ומנין לרבי אלכסנדר לומר שלא הלך בדרך טובים?

מתרצת הגמרא **"ההוא מבעט ברבותיו הוה"** - אותו תלמיד היה בועט ברבותיו, ורש"י מסביר שלא היה לו יראת שמים, שנאמר (ויקרא יט) והדרת פני זקן ויראת מאלקך, ומורא זו כיבוד חכמים.

לכאורה קשה מאד, אם כן מה היתה קושיית הגמרא על רבי יוחנן, ועוד בלשון של 'איני' ער איז נישט גירעכט... וכי מאותו תלמיד המזלזל הבועט ברבותיו ולא הלך בדרך טובים רצו להפריך את דבריו פון דער הייליגער תנא רבי יוחנן! אתמהה!

כנראה שמכח קושיא זו מוסיף רש"י עוד כמה מילים ואומר: **רבי אלכסנדר היה מכיר בו שלא היה מן הקדושים...!** כלומר **אותו תלמיד היה נראה בעיני חבריו קדוש וטהור**, ולכן הם הגיעו למסקנה שאם הוא נסתלק מן העולם ורק רבי אלכסנדר שהיה מכיר את פנימיות לבבו, אמר את הטעם, מפני שלא הלך בדרך טובים, ולא אמר שהוא מהקדושים, הרי שאת הקדושים הקב"ה לא לוקח קודם זמנם... החברים של אותו תלמיד היו כל כך היו בטוחים בצדקתו, עד שיש כח על ידו להפריך את דבריו הקדושים של רבי יוחנן, געוואלד! מרפסין איגרי!

ולכן מבאר רש"י שכוונת הגמרא לתרץ, שאכן נכונים דברי רבי יוחנן בלא שום פקפוק, ואותו תלמיד היה באמת נראה כלפי חוץ צדיק גמור, ועם כל זאת בתוך תוכו עמוק מאד היה לו איזה נדנדוד של זלזול וחוסר אמונה ברבותיו, ורק רבי אלכסנדר הכיר בו שהוא בועט ברבותיו, והוא אינו מן הקדושים, נורא ואיום!

מתוך מעשה נורא זה היו יכולים ללמוד ולהשכיל מהו 'בועט ביום הכיפורים' לא מדובר באדם פורק עול ח"ו, מדובר באחד שיושב כל היום הקדוש בבית הכנסת ומתפלל כהוגן ואף מוריד דמעות, והוא רוצה באמת לשוב בתשובה שלמה... אלא שבתוך תוכו, עמוק מאד בלבו פנימה יש לו הרהור דקה מן הדקה, וכי בשבילי מועיל יום כיפור, הרי אין גרוע ממני, איך האב זיך אזוי פאר זינדיג רח"ל ווער ווייסט אויב יום כיפור קען מיר נאך העלפן??? על זה כותב הרמ"א בשם הרמב"ם: **אבל 'המבעט בו' ומחשב בלבו מה מועיל לי יום כפור זה, אינו מכפר לו**.

עתה נשוב לדברי רבינו ז"ע בפתח מאמרינו:

”כי אם האדם אומר בשפל מצבו ‘על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה’, היינו שמדמה בנפשו שהשי”ת אינו נמצא בשפל מצבו, בעמקי הקליפות, אזי ‘ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא’, מדה כנגד מדה, לפי שאמר שאינני נמצא בשפל מצבו, גם אנכי הסתר אסתיר פני ממנו...”

ועל פי זה יש לפרש את מאמר הכתוב: **כי ביום הזה יכפר עליכם** – אמנם עיצומו של יום מכפר לכל, **לכפר אתכם מכל חטאתיכם** אפילו הפגמים הקשים ביותר שהזוה”ק אומר שלא מועיל הלם תשובה, היינו בתשובה פשוטה ובכל השנה, אבל ביום הכיפורים מועיל תשובה על ‘כל חטאתיכם’ אבל כל בזה בתנאי של לפני ה’ תטהרו – שאתם עומדים לפני ה’ בטהרת הלב ומאמינים באמונה שלימה כי ביום הזה יכפר עליכם, או אז תזכו לכפר על כל חטאתיכם.

לזה אנו אומרים בימים אלו את הקפיטל של ממעמקים קראתיך ה’, לומר: שאני קורא אליך ה’ ממעמקי הלב, כי בכל עשרה העמקים עד תוך תוכי בליבי פנימה אני מאמין באמונה שלימה שאתה רוצה בי, ואוהב אותי, ומחכה שאשוב אליך.

במאמרי סוכות אות יש כותב רבינו הגדול מאורן של ישראל זי”ע בלשונו הק’: ולאמונה יוכל לזכות כל אחד מישראל באיזה מצב שיהיה, ועיקר להאמין ברוממות ה’ ולחזק את עצמו שתפילותיו עולה למעלה למעלה, כי העיקר באבנתה דליבא תליא מילתא (מגילה כד:), וכידוע מעשה הבעל שם טוב שאמר: **אָ פֿיִיף פֿון אַ אַיִד איז עוֹלָה לְמַעְלָה מְעֻלָּה!** וזה שביקש משה רבינו ע”ה (עי’ ד”ר יא, ט) אהיה כעוף המצפצף, ולא שימאס בתפילותיו.

ושם באות לא כותב הישמח ישראל נוראות: שאף על המחשבה שהוא בהכנעה פסולה, שמייאש את עצמו כי הוא איש און... ולכן לא יועיל לו תשובה ח”ו, אף על זו המחשבה צריך לשוב... על קושית העולם למה אומרים בתפילת העמידה במוצאי יוה”כ סלח לנו כי חטאנו, הלא זה עתה עשו תשובה, ומתי הספיקו לחטוא, והשיב הרה”ק בעל החידושי הרי”ם זי”ע כי הבקשה היא על שמא עלה בלבו הרהור אפילו של רגע כמימרא אם יועיל לו יוה”כ לכפר על כל עוונותיו, ועל פי מה שכתב הרמ”א (או”ח סי’ תרו ס”ו, הובא לעיל) שיוה”כ אינו מכפר על מי שאינו מאמין בכפרה, לכן אומרים סלח לנו, כי על זה לבד צריך תשובה וכפרה.

לאידך גיסא כותב הישמח ישראל זי”ע בפרשת תזריע (אות ו וע”ע במאמרי פסח אות ז): **כי השב מתוך אמונה ובטחון שאף על פי שהוא גרוע ביותר וכבר הגיע עד לדיוטא התחתונה ממש, עם כל זאת הוא בוטח בה’ שהוא רוצה בו ויקבלהו בתשובה, זה נקרא בחינת ‘תשובה מאהבה’ והוא גורם שמחה וחדוה בשמים ממעל, וכמאמר הכתוב ‘כי חדות ה’ הוא מעוזכם’ ששמחתו של הקב”ה הוא ‘מעוזכם’ מה שישראל בוטחים בו בבטחון חזק ואמיץ, וזהו תכשיטא וקישוטא דמלכא...**

פעם שאל הגה”צ ר’ חיים ברים צוק”ל את ר’ אורי זוהר ז”ל מגדולי מחזירי התשובה בדורנו, מי

הוא זה שהחזיר אותך בתשובה, שכידוע הוא גדל במקום רחוק מאד משומרי תורה ומצוות, וענה לו שהוא הרב זילברמן מחו"ל. כשהגיע הרב זילברמן לארץ הקודש עלה הגה"צ ר' חיים זצ"ל וביקש ממנו שיחזיר גם אותו בתשובה שלימה, ענה לו הרב זילברמן:

אני מחזיר בתשובה רק אנשים רחוקים אשר יודעים שאינם בסדר וצריכים לעשות שינוי, אולם אנשים מן השורה אשר חושבים שאין להם על מה לשוב, והכל בתכלית השלימות, אין הוא יכול להחזירם בתשובה. ולדין נוסף ונאמר שאפשר להחזיר בתשובה רק את מי שמאמין בתשובה, כי כל עוד שיש איזה שהוא פגם באמונה זו לא נוכל לעשותו... וזה יסוד גדול מאוד.

על הכתוב (דברים כט, יא) 'לעברך בברית ה' ובאלתו אשר אנכי כורת עמך היום' **כותב המהר"ש ענגיל** זצ"ל ששמע מפי הרה"ק בעל 'דברי חיים' ז"ע שסופי תיבות כורת עמך היום הם 'כתם' - לרמז שאפילו אם יש ח"ו כתם בישראל, אעפ"כ כרת ה"א עמנו ברית. והוסיף לפרש על פי זה את מאמר הכתוב (תהלים ז, ט): **'שִׁפְטֵנִי ה' כְּצַדִּיק וְכַתְּמֵי עֲלֵי' בֵּין בְּצַדִּיק וּבֵין בְּכַתְּמֵי - אֲנִי ה' שִׁפְטֵנִי** לטובה.

לפני ה' תטהרו - בשבת שובה [א]

כל שבת ושבת, ובפרט שבת תשובה מסוגל להכניס באדם את האמונה הזאת בשלימות, וכדברי האוה"ח הק' בפרשת ואתחנן (דברים ד, ט) על הכתוב 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא אלוקים בשמים ממעל ועל הארץ, מתחת אין עוד': יתבאר על דרך אמרם ז"ל שקול שבת כנגד כל התורה כולה. והנה אף על פי שיבוא היצר ויאמר לאדם, מה כוחך כי תיחל לקיים כל התורה כלה שהיא שלמות האדם, ומה גם אדם שעברוהו רעות רבות ירחיקו היצר מה תוכל לתקן את אשר פעלו ידיך והרעות. לזה אמר משה 'וידעת היום' אות שכתוב בו היום שהוא שבת, דכתיב "כי שבת היום" תן דעתך עליו ובו תשב אל לבבך כי הוא שקול כנגד כל התורה וזה יועיל לסתור שתי טענות בין לתקן מה שעברוהו מהמורדים בין להשלמת הנפש שע"י שמירתו כאילו קיים תרי"ג מצוות עכ"ל"ק.

כבר הבאנו בעבר את המעשה שהיה עם כ"ק מרן הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע שהקשה פעם לתלמידיו על מאמר הכתוב: 'ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם'. איך יהיה לכל איש פשוט שבישראל ברית ואות בינו לבין בורא כל עולמים, וכי מילתא זוטרתי היא???

והשיב להם, דלהלן שם נאמר: 'מחלליה מות יומת', והרי זה נאמר אפילו ליהודי הפשוט ביותר, ואם יש ליהודי פשוט שייכות עם אזהרת השבת של מחלליה וגו', א"כ יש לו קשר גם אם יקרת השבת של ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם. [וכפי מה שרמזו חז"ל "כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה"]. כאשר שמעו זאת החסידים התלהבו עד מאוד ויצאו ורקדו כל הלילה מרוב שמחה...

כל אחד צריך להתחזק ולהאמין שכשם שיש לו חלק עם איסורי לאווים וחיובי כריתות של יום כיפור אם יעבור עליהם ח"ו, כן יש לו במדה טובה מרובה שייכות וחיבור עם מאמר הכתוב: **כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לְפָנַי ה' תְּטַהְרוּ...** ועל כך אנו צריכים לצאת ברקידה במחול, אשרינו מה טוב חלקנו - - - תמוכים עליך ובך נשענים כי על רחמיך הרבים אנו בטוחים !.

המעשה דלהלן ממחיש את הדברים ביותר, המעשה לא אירע לפני מאות שנים וגם לא לפני עשרות שנים, בקושי שנתיים ימים עברו מאותו יום שהקב"ה הראה לאדם עין בעין את הקשר שלו עם היהדות בבחינת גם אם אציעה שאול הנך... ואפילו אם יש ח"ו כתם בישראל, אעפ"כ כרת ה"א עמנו ברית - קשר של אהבה למעלה מכל השגה.

יהודי שהיה רגיל לצאת פעם בשנה לחו"ל להתרים את ידידיו ומכריו עבור החזקת מוסדות התורה שלו בארץ ישראל, היה לו דרייבער קבוע שבא לקחת אותו ולהסיעו לכל מקום שהיה צריך. אותו דרייבער אמנם היה יהודי בשורשו, אבל ללא כל סממן של יהדות, הוא היה כבר דור שני ליהודים שפרקו מעצמם את עול היהדות רח"ל.

שנה אחד כשהגיע לשדה התעופה ראה מרחוק שהרכב כבר ממתין בחוץ, אבל הנהג שישב בתוך הרכב לא היה מוכר לו כלל, הוא ראה שם יהודי נכבד עטור בזקן ופאות, וכולו אומר א אמת'ע חסידישער איד... לרגע הוא חשב שאותו דרייבער לא היה יכול להגיע בעצמו, לכן שלח שליח אחר במקומו.

כשנכנס לרכב הבחין מיד שהוא אכן אותו הדרייבער, אלא שכל צורתו ומהותו נשתנו עד לבלי הכר. הם יצאו לדרך, וכמובן שמיד ביקש לשמוע ממנו את מה שעבר עליו מאז שראה אותו בפעם האחרונה.

סיפר לו הדרייבער מעשה נורא:

אני גר בשכונה שרובם גויים, וכל שכני חושבים שאני אחד מהם ושייך להם... לפני כשנה לקחתי ברכב את אחד השכנים שלי, גוי חולה מאד, עד שהרופאים נואשו לטפל בו כלל, ואמרו לו שנשאר לו לחיות עוד כמה שבועות ספורות בלבד. אותו גוי שמע שבאחד המדינות בארה"ב רחוק מאד מישוב בני אדם, יושב גוי מכשף בתוך יער עבות, והוא מצליח לרפאות הרבה חסוכי מרפא, ולכן החליט לנסוע אליו ולנסות את העצה האחרונה שנשאר לו.

לאחר נסיעה של שעות רבות הגענו אל המקום ההוא, ונסענו עוד הרבה בתוך היער, עד שהגענו אל אותו המכשף. הוא הורה לי להתרחק מהמקום ולהמתין מחוץ ליער כשעתיים עד שיקרא לו לחזור ולקחת אותו. ואכן יצאתי מאותו מאותו היער והמתנתי בחוץ.

כעבור מחצית השעה אני רואה את הנוסע שלי החולה מגיע ברגליו מחוץ ליער ומחפש אותי,

התקרבותי אליו ושאלתי האם כבר גמר את הטיפול ואפשר לחזור? ענה לי הגוי: אמור לי את האמת, האם הנך יהודי?! השבתי לו, סבי היה יהודי, אבי ואני וכל בני כבד אין לנו קשר כל שהוא עם היהדות... בני אפילו אינם יודעים כלום על זהותם היהודי...

אמר לו הגוי, הרופא מנסה לרפא אותי ללא שום הצלחה, והוא אומר שכנראה מכיון שאתה יהודי זה מפריע לו לעבודתו... והוא מבקש שתתרחק מכאן לגמרי, ולא להיות קרוב אפילו בתחומי העיר, כי כל עוד שאתה נמצא באזור אינו יכול לעשות כלום!... אי לזאת אני משלם לך את כל מה שמגיע לך עבור נסיעה זו, חזור לביתך תיכף ומיד, ואני כבר אמצא איך לחזור מכאן.

חזרתי לאחורי, והתחלתי לנסוע לכיון מקום מגורי, ולפתע הרגשתי דפיקות בלב וסערת רוחות שלא הכרתי מעודי, שאלתי את עצמי אם היהדות שלי שאני כל כך מנוכר אליה מפריע לאותו גוי מכשף להשתמש בכוחות הטומאה שלו, אם כן מדוע כח היהדות הזו לא תחזיר ותקשר אותי עם הקב"ה????!!!

כשהגעתי למקום מגורי לא נסעתי לביתי אלא המשכתי לתוך העיר במקום שגרים שם יהודים, שאלתי על מקום לבעלי תשובה, וברוך השם שקניתי את עולמי בשעה אחת כפי שאתה רואה אותי בעצמך...

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם

המעשה נורא הנ"ל הוא מעשה אמת שהתרחש כאמור לפני כמה שנים ספורות, אך הוא גם משל נורא למה שעובר על כל אחד ואחד מישראל בכל ערב יום הקדוש...

בספר 'כתר שם טוב' (ראה בעש"ט עה"ר ר"ה אות כב) מביא מה שאמר מרן הבעל שם טוב הק' ז"ע שבערב יום הכפורים לעת ערב יש חרדה ובכיה, לפי שאז השעה האחרונה של עשרת ימי תשובה, וביום הכיפורים אין לו רשות לשטן לקטרג, על כן בא השטן בכל כוחו לקטרג אז על כל אדם, ומזלם חזי, על כן בוכים אנשים נשים וטף, אבל ראוי לעשות כן בכל שעה מעשרת ימי תשובה, ולא להמתין עד לאותו רגע, ואם חז"ל אמרו (אבות פרק ד) יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העולם הבא, כל שכן וכל שכן כל שעה מעשרת ימי תשובה.

כעין זה כתב בבית אברהם (יו"כ רח ד"ה הרה"ק) בשם הרה"ק רבי משה מקוברין ז"ע כי בערב יוה"כ מתרבה מרה שחורה ובכיות בבתי ישראל, כי השטן אין לו שלטון ביוה"כ, לכן כשפורש מהם ליום הזה הוא מאיר להם מרה שחורה על יום הזה, ועי"ז הוא מונע אותם מלהתעלות במדרגות עבודת יום הקדוש, ומי שהוא בר דעת יודע כי העיקר הוא להיות גם התשובה בשמחה, ומכח זה יהפוך כר"ת לכת"ר...

ומצאנו טעם נוסף ליראה ופחד של ערב יום הקדוש לעת ערב, שמקורו הוא בקדושה, וזה לעומת זה עשה אלקים:

הרה"ק מראפשיץ זי"ע כותב בספרו זרע קודש (מאמרי י"כ וסוכות) את הסיבה לאימה ופחד הנופלת על יהודים קודם כניסת יום הקדוש, ואפילו אנשים פשוטים אופפת אותם יראה עילאה שלא כדרכם, ואין כמותה בכל שאר ימות השנה, וכותב שזה בא מכח מה שביקש משה רבינו מהקב"ה (ילקוט שמות סימן שפו) שהקב"ה ינשא את ישראל פעם אחת בשנה, ויסייע להם בעבודת יום הכיפורים, ולכן שולח הקב"ה את פחדו ויראתו לכל אחד ואחד מישראל, וזהו שאמר הכתוב (יואל ב. יא): כי גדול יום ה' ונורא מאד ומי יכילנו - זה יום הכיפורים.

ואולי לזה נתכוון מהר"ם מקוברין 'מי שהוא בר דעת'... כי צריך להיות בר דעת להשתמש עם היראה ופחד לקדושה להתעלות בעבודת יוה"כ ולא להיפך ח"ו... כל אחד צריך להיות כמו אותו הדרייבער, ולומר לעצמו אם הקב"ה מנשא אותי למעלה ראש, ומכניס בי רוח טהרה וקדושה, הרי שיש לי קשר וחבור עם הקב"ה, ואז צריך לחוש את פעמי הלב וסערות רוח הקדושה ולומר בעצמו, איני חוזר לביתי, אני מחפש תיכף ומיד היכן יש מקום לבעלי תשובה, כי ברצוני לשוב לאבינו אב הרחמן המרחם ואוהב אותי ורוצה בתשובתי, אפילו שאני נראה כפי מה שאני נראה. ואין צורך לחפש הרבה את המקום של בעלי תשובה, כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו, גיי אריין אין יום הקדוש דארט וועסטו טרעפן דעם הארט פון בעלי תשובה... און דארט וועסטו ווערן א בריה חדשה... (ראה על כך בסוף המאמר) זאת היא העצה הנאמנה והיחידה, ואין עוד, להיכנס אל פנימיות יום הקדוש בהתרוממות הנפש, ובתשובה אמיתית.

וכך כותב קדוש ה' החתם סופר זי"ע (דרשות ליוה"כ דף לג):

"הנה נ"ל דאותן המים הם ע"י שהאדם המושרש בחטא הוא נמשל לפרה אדומה, ובהכניע עצמו בתשובה והמימות התענית הרי נפשו כעפר ואפר פרה, ומי הדמעות הם מים חיים בלי ספק הבאים מאפר פרה ונתונים בכלי חרס הגוף כחרס הנשבר ושברי ליבות. וכבר כתבתי לעיל שצריך מצד אחד הכנעה בתכלית ההכנעה, ומצד אחד יגבה לבו בדרכי ה'. כאשר הארכנו לעיל. והיינו עץ ארז ואזוב, מצד מה גבוה כארז ומצד מה שפל כאזוב - הן הנה מי החטאת והם באים מצדנו.

אך להיות מטבע מי חטאת שהם אינם מים טהורים, שהרי עכ"פ נשאר טמא עד שיטבול אח"כ. נמצא שעכ"פ נשאר בטומאתו זמן מה. לכן היות הקב"ה מסייע לבעל תשובה הרי הוא לו כמקוה טהרה וברגע ההזיית מי חטאת היינו דמעות עין הנ"ל, באותה הרגע בעצמה הקב"ה מטהרו במקוה שלו. ואולי מפני שעכ"פ נשאר קצת רושם טומאה גם אחר הטבילה עד שיעריב שמשו, לכן אנו מתוודים סמוך לכניסת יום הקדוש עם הערב השמש שנהיה טהורים מיד"

מעתה מובן היטב מהו כפל הלשון, ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם - לפני ה' תטהרו, הקב"ה

אמנם מערה עלינו רוח טהרה, ובהכנס קדושת היום הקדוש הוא מטהר אותנו בשלמות הטהרה, ומעתה צריכים אננו להיכנס אל תוך יום הקדוש לטהר את עצמנו בקדושת היום, ולהמשיך קדושה זו אל תוך ימות השנה הבעל"ט, לא פחות ממה שעשה אותו הדרייבער...

ולכל זה צריך 'דעת' וכמו שמסיים הרה"ק בעל התניא זי"ע את ספרו 'אגרת התשובה': **ודעת לנכון נקל, ומשכיל על דבר ימצא טוב...** כפי גודל העמקת הדעת בתוכן ומהות התשובה בכלל ויום הקדוש בפרט, כך ימצא טוב, ויראה כמה שהתשובה היא נקל - כי קרוב אליך הדבר מאד, וכדברי הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע תשובה איז נישט קיין פֿער, תשובה איז נאר א קֿער...

מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו

אחד הדברים שעל ידם מצליח השטן להכניס מורך ויאוש לכל מי שרוצה לשוב בתשובה, ובפרט בערב יום הקדוש (כנ"ל), הוא על ידי שמלמד אותו שתשובה איז א בער, הוא מראה לו הר גבוה שאי אפשר לעלות עליו, ואם התורה אמרה על מצות התשובה (דברים ל, יא-טו): **כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם (לדעת הרמב"ן הכוונה על מצות תשובה) לֹא נִפְלְאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה הוּא. לֹא בְּשִׂמְיֵם הוּא לְאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׂמַיִמָה וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמְעֵנוּ אֶתָּה וְנַעֲשֶׂנָּה. וְלֹא מֵעֵבֶר לָיִם הוּא לְאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל יַעַבְר הַיָּם וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמְעֵנוּ אֶתָּה וְנַעֲשֶׂנָּה. כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד כִּפִּיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ.** הרי שכל מחשבה אפילו דקה מן הדקה שעובר על יהודי באומרו, איך אני יכול לשוב בתשובה, וכי יש תשובה לחוטא ופושע כמוני, הרי זה כפירה בכל הפסוקים הנ"ל רח"ל.

לזה צריך הרבה אמונה ובטחון, להתחזק בגודל אהבתו ורחמנותו של הקב"ה לכל אחד ואחד מישראל בלי יוצא מן הכלל, [ואפילו למי שבניו אינם יודעים כלל כי הם מזרע היהודים כנ"ל, ואם מאי דלא הוה הוה כל שכן מאי דהוה הוה...], וחדות ה' היא מעוזכם - כל התחזקות שיהודי מחזק עצמו בזה, גורם שמחה וחדוה למעלה יותר ממה שגרם צער וכאב בחטאיו, בפרט בימים אלו שיש לתשובה שעושים כח של תשובה מאהבה שאפילו זדונותיו נעשים לו כזכות.

ועיקר התשובה הוא עזבת החטא ולקבל על עצמו מהיום והלאה להתחזק ביראת ואהבת ה', ובפרט בדברים הלא טובים, שלא לחזור לכסלה עוד, ואידך אינו ענין של תשובה אלא תיקון ונקיון החטא, ואכמ"ל בזה. אבל עצם התשובה שמכפרת ומטהרת את האדם כדברי החת"ס הנ"ל הוא **קרוב אליך מאד!!! --- תשובה איז נישט קיין פֿער, תשובה איז נאר א קֿער...**

ואתה בורא אותם בריה חרשה

אחד הדברים הקשים ביותר בימים אלו הוא לחיות עם האמונה בדברי חז"ל שבכח התפילות

של ראש השנה ויוה"כ הקב"ה בורא אותנו בריה חדשה א'נייער מענטש... עם הראש והמח טרוד כל הזמן בעצבותו על העבר, הרי הוא בוחר בעצמו לדחות כמו ידיו את הבריה החדשה שלו ולהישאר בכח עם עם הבריה ישנה שלו, ואין כל פלא שאחרי ככלות הימים הטובים מפטירים כדאשתקד רח"ל... וזאת היא עיקר התשובה להאמין ולבטוח שהקב"ה בורא אותנו בריה חדשה, און וואס ס'איז געווען איז געווען...

שמעתי מכ"ק מרן רבינו שליט"א מעשה נורא על ישועה למעלה מדרך הטבע שזכה צדיק באמונתו - שהאמין בכח סגולת 'בריה חדשה', ומעשה שהיה כך היה:

רבה של שכונת ננסת ב' בירושלים רבי אליהו זלוטניק זצ"ל, היה שנים רבות חשוך בנים ל"ע. קרוב לעשר שנים מיום הנישואין שלו נסע עם זוג' לוינה שם היה רופא גדול ומפורסם ששמו הלך לפניו. הרופא הודיע להם שאין לו שום עצה בעבורם, נאר גאט קען העלפן...

כשחזר לארץ ישראל ננס אל הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל, ושאלו האם הוא יכול עוד לדור עם אשתו לאחר שכבר עברו עשר שנים ועדיין לא נפקד?

הימים היו ימי חודש מנחם אב, והמהרי"ץ השיב לו, אמנם מצד ההלכה מותר לו לגרשה, אבל היות שהשנה החדשה כבר עומדת בפתח השער, ובימים אלו נעשים בריה חדשה כדאי להמתין עד לאחר הימים טובים.

רבי אלי' קיבל את דבריו בתכלית האמונה וכך חזר לביתו וסיפר את תוכן הדברים. ואכן זכה בתקופה זו להפקד בבת יחידה, שהיא נישאה להרב שלמה פישר [אחיו של ר' ישראל יעקב פישר זצ"ל, והוא מילא את מקומו של חמיו ברבנות] ושם זכו לצאן משפחה, כהיום היא אחת מהמשפחות הגדולות המיוחסות בירושלים ומחוצה לה.

כמו כן מסופר על האדמו"ר בעל נתיבות שלום מסלונים זי"ע: פעם אחת בשילהי חודש אלול באחד משנותיו האחרונות לא הרגיש בטוב והובהל לבית החולים, ולאחר בדיקות מקיפות והתייעצויות הוחלט שהוא חייב לעבור ניתוח.

כאשר הודיעו לו זאת שאל האדמו"ר: האם זה בגדר פיקוח נפש שאינו סובל דיחוי עד לאחר החגים? בתחילה לא הסכים הפרופסור לקחת על עצמו את הסיכון, אך לאחר ההפצרות של האדמו"ר השיב לו הפרופסור שאמנם הוא חייב לעשות את הניתוח בדיחות, אבל אם האדמו"ר לוקח על עצמו את האחריות הוא מוכן להמתין בתנאי שביום הראשון לאחר החגים יחזור מיד בלי שום שהייה!

בדרכו לביתו לאחר שגשאל למה התעקש כל כך שלא לעשות מיד את הניתוח, השיב: שהוא מאמין באמונה שלימה במה שאמרו חז"ל שעל ידי התפילות של ראש השנה ויום הכיפורים הקב"ה בורא את האדם ועושה אותו בריה חדשה! ומשום כך אף אם אמנם הבריה הישנה חייב ניתוח,

אבער דער נייע בריה איז דאך אנײע געזונטע בריה וואס איז געזונט און שטארק - הבריה החדשה
הוא בריא וחזק שאינו צריך שום ניתוח!!!

אם אמונה טהורה וחזקה כראוי לאותו צדיק אין כל פלא שבבוקר הראשון לאחר החגים
כאשר על פי בקשתו נבדק שוב בדבר הגיתוח יצא הפרופסור כולו חיוור והמום ואמר:

**”כבוד הרבי! אינני יודע איזה מעשה קסמים עשית אבל האיש שנבדק היום איננו
האיש שנבדק כאן לפני פחות מחודש ימים! האיש שהיה אז היה חייב ניתוח, אתה
ברוך השם אדם בריא ואתה יכול לחזור לביתך לשלום...”**

על דרך זו ועל דרך מה שכתב הרמב"ם: "כחולי ורפואת הגוף כך חולי ורפואת הנפש" נוכל לומר
בוודאות שכאשר נאמין גם אנו בעצמנו שאנחנו נעשים בימים אלו בריה חדשה ממש, לא יתכן
שנשוב לכסלה עוד, וויל מ'איז דאך נישט דער זעלבע מענטש - הרי מדובר באדם חדש לגמרי, ובכח
האמונה אפשר לשדד מערכות שמים ולשבור את כח הטבע, לא רק בגשמיות אלא גם - ובעיקר
ברוחניות...

לפני ה' תטהרו - בשבת שובה [ב]

אחד התירוצים שנאמרו עוד על יתור הלשון של הכתוב ' כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם
מכל חטאתיכם - לפני ה' תטהרו', הוא על פי מה שכתב כ"ק מרן רבינו בעל התפארת שמואל זי"ע,
שכוונת הכתוב לומר, שמוטלת עלינו החובה להתעסק בטהרות - לטהר עצמינו לפני בוא יום ה'
הגדול והנורא, וכך היא משמעות הכתוב; כי ביום הזה אמנם ה' יכפר עליכם לטהר אתכם, אבל
אתם צריכים להכין את הכלים לקבל את הטהרה למען יעמדו ימים רבים למשמרת, שטהרת והארת
יוה"כ תלווה אותנו כל השנה, והזמן של 'לפני השם' הוא עשרת ימי תשובה, שהם ימים נשגבים
ורמים עד מאד, כל רגע ורגע מהם בונה את כל עתיד השנה שלנו!!!...., ובמיוחד 'שבת שובה' -
השבת הראשונה של השנה, כי גופא בתר רישא גריר, הגוף נמשך תמיד אחרי הראש, כאשר הגוף
בריא ורק הראש לא תקין, זה מצב איום ונורא שאי אפשר לעמוד בו...., אבל אם הראש תקין
לחלוטין, אזי גם אם הגוף לפעמים קצת לא תקין, הוא יחזור מהר לתיקונו בס"ד.

**ומכאן לימוד עד כמה צריך להזהר בכבוד השבת שובה הבעל"ט, נישט פֿאַרקויפן דעם שַׁבָּת
פֿאַר בִּילִיג ! שבת זו היא הכח של יום הכיפורים הבעל"ט, שהרי מינה מתברכין כל שיתא יומין,
האם יש אחד שמוכן לוותר על איזה חלק מיוה"כ שלו? הס מלהזכיר!... כל המענג את השבת שובה
זו בודאי יזכה לנחלה בלי מיצרים - בלי גבול ובלי שום צער.**

ביום ז' תשרי חל יום ההילולא של אבי מורי זצ"ל . את כל חייו הקדיש במסירות נפש ממש
לחינוך ילדי ישראל לתורה ועבודה ויראת שמים, כפי שהעיד עליו הפונביז'ר רב הרב כהנמן זצ"ל

לפני הסטייפעלער בעל הקהילות יעקב זצ"ל, שיהודי זה חייב להיות ממקימי ומחנכי הדור החדש שלאחר השואה, ובעידודו ובברכתו זכה להקים כמה וכמה דורות, והעמיד תלמידים הרבה - לאלפים ורבבות. כמה נאים הדברים האחרונים שלו בנושא חינוך כאשר אחד מצאצאיו שאלו, איזה כלל טוב הוא יכול לייצעץ לו כדי להצליח בחינוך התלמידים בס"ד? והשיבו בשארית כוחותיו:

היינט קען מען נישט מחנך זיין קינדער מיט אַ בייז'ן פנים, נאר מיט אַ שמייכל, און אויב דו זעסט אַז ס'העלפט נישט, דארף מען געבן אַ ברייטערע שמייכל, און אויב דאס העלפט אויך נישט, דארף מען שמייכלען און שמייעכלען ביז ס'וועט העלפן - [היום אי אפשר לחנך בפנים זועפות, אלא בסבר פנים יפות, ואם זה לא עוזר צריכים לתת יותר סבר פנים יפות, ואם גם זה אינו עוזר, צריכים להמשיך עוד ועוד עד שזה ישפיע לטובה].

על הכתוב יאר ה' פניו אליך' פירש רש"י 'פנים שוחקות!' רבוש"ע אין אנו מבקשים ממך אלא הארת פנים, דו זאלסט אונז שמייעכלען און שמייעכלען ביז ס'וועט העלפן און מיר וועלן תשובה טוהן.

וכן אמר קדוש ישראל מרוז'ין זי"ע, רבוש"ע תשפיע על ישראל שפע רב של ברכה והצלחה בגשמיות ורוחניות, עד שמרוב השפע יבושו לחטוא לפניך...

התעוררות לקריאת פרשת האזינו

הזינו לך

שבת קודש פרשת האזינו היא מתנה מיוחדת במינה בכל שנה ושנה וביותר כשהיא סמוכה ומחוברת לימי ראש השנה, כיון שפרשה זו מביא אותנו לאמונה ובטחון שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וכן לכל שאר יסודי ועיקרי האמונה כמבואר בספד"ק, כמו כן כלולים בשירה הזאת כל מה שהיה והיה ויהיה לעתיד לבא בעולם הזה ובעולם הבא (ספרי שלג). וכל התורה ומצוותיה (אדרת אליהו להגרא ז"ל). ובה כלולים כל דברי הנביאים כולם, וכל מה שעתידי לבוא על ישראל בגלותם ובגאולתם (צחור המור סו"פ וילך). ואין לך אדם שאינו כלול ונכתב שמו בפרשה עם מאורעות כל ימי חייו (רמב"ן ועוד). ואכמ"ל בכל אלו, לכן נביא להלן רק מקצת מהם ותן לחכם ויחכם עוד...

הגע בעצמך; הרה"ק בעל בני יששכר ז"ל ע"כ כתב (אגרא דפרקא סי' קטו): "נראה לי בסגולה ללמוד בכל יום שירת האזינו, והוא סגולה להינצל מאפיקרסות ומדעות כוזבות!" [הגה"ק בעל הסטייפלר זצ"ל העתיק סגולה זו בספרו קריינא דאיגרתא ח"א מכתב מ"ה, פעם הגיע אליו אחד שהתאונן בפניו שיש לו הרהורי כפירה נוראים שאין נותנים לו מנוח יומם ולילה, ואמר לו שיעשה סגולה זו ללמוד בכל יום שירת האזינו, והוסיף לו; שידע כי זה לא יועיל לו תיכף מיד אבל אם יתמיד בזה הרי שבמשך הזמן יועיל לו מאד, וכן עשה עד ששכח לגמרי מכל זה!].

וכן הוא לדבר הלכה כפי שכתב הרמב"ם ז"ל (פ"ז מה' תפילה הי"ג): יש מקומות שנהגו לקרות כל יום אחר שמברכים ישתבח ושירת הים ואח"כ מברכים על שמע, ויש מקומות שקוראים שירת האזינו, ויש יחידים שקוראים שתי השירות... וכ"כ בספר 'יפה ללב' למהר"ח פלאגי ז"ל בשם הרב אמתחת בנימין שטוב מאד שיקרא בכל יום שירת האזינו... ועל ידי זה לא יוסר הצלם אלוקים מעליו, ולא יארע לו שום רע בעולם באותו היום כלל!

אמור מעתה; אם בכל ימות השנה כך, על אחת כמה וכמה בקריאת פרשת האזינו, הרי שבכח הקריאה המעורר את הזמן - כאשר אנו שומעים שירה זו מפי משה רבינו הרי קריאה ולימוד היטב של פרשה זו יש בה כח יותר מכל ימות השנה! כל השנה כולה צריך להתייגע הרבה כדי לבוא לנקודת אמת ואמונה... בפרשה זו מלעיטים אותנו במדרגות אמונה שאין למעלה מהם, כל פסוק וכל תיבה וכל אות הוא עוד חקיקה ונטיעה של אמת ואמונה במוח ובלב האדם, אם כן מי הוא שוטה לאבד מתנה גדולה זו, ועוד בתוך עשרת ימי תשובה???

כתב הרמב"ן (פסוק מ): ואין בשירה תנאי שנחזור בתשובה ונעבוד את ה', אלא היא שטר עדות, שבסוף בכל מצב שנהיה יגאלנו ה'... ואילו היתה השירה הזאת מכתב אחד מן החוזים בכוכבים שהגיד מראשית כן, היו ראויים להאמין בה, מפני שנתקיימו כל דבריה עד הנה, לא נפל דבר אחד. אף כי אנחנו נאמין ונצפה בכל לב לדבר האלוקים מפי נביאו הנאמן בכל ביתו, אשר לא היה לפניו ואחריו כמוהו.

כתב רבינו בחיי (פסוק מ"א): השיר ההזאת היא נחמה גדולה והבטחה מבוארת בענין הגאולה, באבדת הגויים ובנקמת ישראל מאויביהם, ובכפרת ישראל מעוונותיהם, ואלו מפני זה בא סימן ההפסקות לרבותינו ז"ל (עי' ר"ה לא). הזי"ו ל"ך מתקנת עזרא הסופר... לכאר בזה שיחזור הזיו והזוהר והכבוד והתפארת לישראל כבראשונה, ושבנו בנים לגבולם...

כענין זה כתב הר"ק בעל מאור עינים זי"ע (פ' אמור) בלשון קדשו:

"ומקודם יום הכיפורים קורין בשבת תשובה פ' האזינו, שסימן התחלת הקרואים "הזי"ו ל"ך" כנודע, שהוא מרמז על התעוררות שיתעוררו כל נשמות ישראל לקבל הזיו העליון שהוא סוד צלם אלוקים המופיע עליהם בימים האלו, שעל ידם מתקרבים החלקים של ישראל לשורש הכל... ולכן "בשבת תשובה שאנו ישראל צריכים לשוב לשרשן לתורה, ובפרט בשירת האזינו ששם עיקר רמיזת חלקי שרשי נשמות ישראל, לכך קורין אז פ' האזינו, והסימן 'הזי"ו ל"ך' כאמור, על שם שצריך להחזיר הזיו החלק שלו לקרבו אל התורה".

בשו"ע יו"ד (סי' ע"ה סעיף ה) כתב המחבר שצורת שירת האזינו כל שיטה יש באמצע ריוח אחד, ונמצא כל שיטה חלוקה לשתיים, וכותבים אותה בע' שיטות ע"כ. וכתב הרוקח (פ' האזינו) שבכח ע' שיטות אלו מכניעים כח שבעים אומות העולם. ובספר מנחם ציון להרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע כתב (פ' האזינו):

וכן כל אדם מישראל כשעובר עבירה הוא בורא לעצמו ע' אומות המצירים לו... וזה דבר אמת ויציב גמור כמו שראיתי למראית עינים שכל ישראל בורא לעצמו ע' אומות, וצריך להכניעם, ובזמן שביית המקדש היה קיים היו מכניעים אותם על ידי שהיו מקריבים ע' פרים בחג, ועכשיו שביהמ"ק חרב... נשלמה פרים שפתינו להכניעם בקריאת שירת האזינו שיש בה ע' שיטים... ובעבור זה כותבין את השירה הזאת אריח ע"ג אריח... שלא תהיה תקומה למפלתן, וישראל עושה חיל...

בספר 'דברי יחזקאל' להרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע כתב (פ' האזינו) שהרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע אמר; כשהייתי אברך רציתי לידע האיך אני עומד בדרך העבודה, חיפשתי בשירת האזינו בשורה הימנית מצוות עשה ובשורה השמאלית מצוות ל"ת... [ואם יאמר האדם

איזה דמיון יש לי להרר"מ, ומה לי עם כל זה? לכן מסיים הדברי יחזקאל ואומר: **ובודאי כשלא יבלה ימיו בשטותים והבלים יכול כל אחד לידע האיך הוא עומד בדרך העבודה עכדה"ק.**

מה רב טוב דברי הנחמה וכל טוב העתיד לבוא הצפון בכל פסוק ופסוק שבפרשה זו, עד שהרמב"ם ז"ל קבע להלכה (פ"ג מה' תפילה ה"ה): "כל העולה לקרות בתורה פותח בדבר טוב ומסיים בדבר טוב. אבל פרשת האזינו קורא הראשון עד ימות עולם וכו', ולמה פוסקים בענינות אלו, מפני שהן תוכחות כדי שיחזרו העם בתשובה..." לשית הרמב"ם פסוקים שמעוררים לתשובה אין בהם שום רע אלא אך טוב וחסד, ואפשר להפסיק בכל מקום שהוא.

ובגודל המתקה הדינים והמשכת חסד ורחמים מכח פרשת האזינו כתב המלבי"ם (יום ההילולא שלו א' דר"ה) בפרשת וילך על הכתוב: 'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת' וזה לשון קדשו:

נראה לבארו במשל למלך שפדה עבד אחד מבית הסוהר ושימהו נאמן על אוצרותיו, והמלך ידע כי העבד היה גנב בתחילה] וידע שאי אפשר לו להמיר את טבעו, ובודאי שברבות הימים כשיגנוב גם מאוצר המלך יתחייב מיתה. מה עשה, כתב בפנקס לזכרון איך שיודע שהעבד ששמו על אוצרותיו הוא גנב, [היינו שבטבעו הוא גנב ואוהב לגנוב], והנה כל מי שראה זה בפנקס המלך סבר שהמלך כתב את זה כי אם העבד יגנוב עוד יהיה עונשו כפול. אבל האמת, הכתב הזה היה התראה למלך, שאם יגנוב לא יענישהו כלל מפני שידע שהעבד הוא גנב בטבעו, ומכל מקום בחר בו, ועל כרחו סבר וקיבל על דעת כן. וזה שאמר משה רבינו ע"ה: הנה ידעתי היום כי תחטאו בעתיד, ולכן 'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת' כי תהיה לטובתכם, כתבו 'לכם' להנאתכם, כי תהיה לטובתכם ללמדה את בני ישראל. 'שימה בפיהם' רוצה לומר, היא תהיה בפייהם למליץ יושר ותירוץ לחטאתם כי בל יענשו... כי ידעתי את יצרו - אשר הוא עושה היום... ועל דרך זה אנו מתפללים, אבינו מלכנו זכור כי עפר אנחנו עכ"ד הנפלאים אכ"ר.

כאמור לעיל מדברי הרמב"ן כי תכלית שירת האזינו היא להעיד על נצחיות ישראל שלא יפר הקב"ה הברית אתנו ותבוא הגאולה בכל מצב על כרחך של מינין. בספר 'הזיו לך' (מאמר א) מבאר מהי כוונת הרמב"ן בזה:

והמכוון בדבריו, דבא לבאר יסוד אמונת נצחיות ישראל, דהנה עיקר טענת המינים הנוצרים אע"פ שכולם מודים בתורה ובכלל ישראל, טענתם הוא שהכלל ישראל חטאו והתרו בהם כ"כ הרבה בנביאים, והגלו אותם פעמיים. מארץ ישראל, וכביכול הקב"ה מאס בכלל ישראל רח"ל. ולעומת זאת הם הנוצרים הצליחו להביא את אמונתם לכל העולם כולו, וכזה הם רוצים להוכיח שבחר הקב"ה בהם מפני שהתפשטה אמונתם בעולם, ואילו הכלל. ישראל נרדים ונרדפים מפני שהם העם החוטא, וזה טענת המינים.

ועל זה בא הרמב"ן להביא פסוק מפורש בסוף התורה שכמה שהכלל ישראל יהיו חוטאים - לבסוף הקב"ה יכפר ויתקן את הכלל ישראל למען שמו, ולא כתוב שום תנאי שיצטרכו לעשות תשובה ושום תנאי עושי תשובה הקב"ה מואס בהם, ובה יש לנו פסוק מפורש על כרחם של מינים שהתיקון היסודי של הכלל ישראל אינו תלוי בתשובה, ובכל אופן יתקנו וישארו עם ה' הנבחר לנצח, וכפר אדמתו עמו. וזו ראייה מפורשת בתורה שלא היפר השי"ת הברית עם ישראל. וזה כוונת דברי הרמב"ן במש"כ דבשירת האזינו אין תנאי בתשובה ותיקון מצדנו, אלא מרצונו ית' הבוחר בעמו ישראל באהבה נצחית.

ובזה יובן למה נקראת פרשה זו שירה ומה ענין שירה וזמרה ושמחה ושמחה לפרשה זו המלאה תוכחות ועונשים וכו', והטעם כי בזה מבואר ענין נצחיות הכלל ישראל שישאר חי וקיים לעולם, ואף אם יחטאו לפניו יתבררו בבירור אחר בירור עד שיתקנו ולא יהא כליון לישראל חי", והקב"ה ידע שנחטא לפניו כמוש"כ (דברים לא, כא) "כי ידעתי את יצרו אשר הוא עושה היום" ועל דעת כן בחר בנו וחפץ בנו והבטיחנו לגאלנו למען כבוד שמו, ובסופו של דבר יביאנו לעשות תשובה ויביא אותנו לידי תיקון השלם ועי"ז יתגלה יחוד ה' בעולם, וזה תכלית וסוף כל התוכחות והעונשים של השירה, ופשוט מדוע נקרא שירה מפני שהוא מגן על הכלל ישראל לעולם, וכן אנו מתפללים עזרנו אלוקי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאותינו למען שמך.

וכתב הר"י עמדין (בהקדמת סולם בית אל לסיודרו בית יעקב אות ב) וז"ל:

"מי העיור שאינו רואה קישור עולם התחתון בעליון הסומך ומעמיד ועיני השגחתו עליהם תמיד, ואיך לא יבוש הכופר בהשנחה ויעמוד נכלם, מי שיעיין ביחוד ענינו ומעמדינו בעולם, אנחנו האומה הגולה שה פזורה, אחר כל מה שעבר עלינו מהצרות והחמורות אלפים מהשנים, ואין אומה בעולם נרדפת כמונו, מה רבים היו צרינו, מה עצמו נשאו ראש הקמים עלינו מנעורינו להשמידנו לעקרנו לשרשנו, מפני השנאה שסבתה הקנאה, רבת צרוננו גם לא יכלו לנו לאבדנו ולכלותינו, כל האומות הקדומות העצומות אבדו זכרם בטל סברם סר צלם, ואנו הדבקים בה' כולנו חיים היום לא נפקד ממנו בכל תוקף אריכות גלותינו אפי' אות וניקוד א' מתורה שבכתב, וכל דברי חכמים קיימים לא יטה לארץ מנלם, לא שלש בהם יד הזמן ולא כלם. מה יענה בזה פילוסוף חריף, היד המקרה עשתה כל אלה, חי נפשי, כי בהתבונני בנפלאות אלה גדלו אצלי יותר מכל נסים ונפלאות שעשה השי"ת לאבותינו במצרים ובמדבר ובא". וכל מה שאורך הגלות יותר נתאמת הנס יותר, ונודע מעשה תקפו וגבורתו בשגם כל הנביאים כבר באו עומקו והתאוננו והתלוננו על אריכותו הנפלא בטרם היותו, והנה לא נפל מכל דבריהם ארצה, איה איפה פי המכחיש, כלה כעשן וכענן, הא יתבונן וכליותיו ישתונן כי אלקי עולם ה' עכלה"ק.

שבת קודש הבעל"ט - השבת הראשונה של השנה, שבת שנמשכת עם קדושת יומא אריכתא של ראש השנה, הנה החוט המשולש הזאת לא במהרה ינתק! שבת זו המשולשת בשילוש קדושות בקודש היא המפתח לחתימה של יוה"כ בהארת פנים - שוחקות, לשנת ישועה ורחמים בגוף ונפש, וביותר ששבת זו היא פרשת האזינו שיש בה הבטחת הגאולה, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל: **והשירה הזאת הבטחה מבוארת בגאולה העתידה על כרחן של מינין...** הרי בודאי שנזכה מכה קריאת הפרשה המעורר את הזמן, שבאתערותא דלתתא יתער עובדא דלעילא, לעורר עלינו רחמים שכבר נזכה לשנת גאולה וישועה בכלל ובפרט, ברוחניות וגשמיות, שנה שנלך בה קוממיות לארצנו עם מלך המשיח שבוא יבוא ברינה, ונזכה לכפרה על כל עוונותינו בבנין בית הבחירה שיבנה במהרה בימינו ברחמים גדולים, אכ"ר.

גוש שבת גוש שבת

א פריילעכע לעכטיגע און א לוסטיגע שבת

א גמר חתימה טובה. א גוש געבענטשט יאר, בכלל ובפרט ברוחניות ובגשמיות.

שבת שלום ומבורך

שבת של 'לפני ה' תטהרו' בהכנה דרבה ליוה"כ.

שבת שבו ישמע ה' קולנו ממעמקים - קול העולה על כל התפילות.

שבת של 'סלדו בחילה' ואנקת מסלדיך תעל לפני כסא כבודו יתברך שמו.

ש'בת ב'ו ת'שוב בשובה ישראל - בשובה ונחת תוושעון בישועה הכללית והפרטית בב"א.

בס"ד

לקוטי אמרים אמרי מנחם
שובה ישראל

ליקוט נפלא מתוך עשרה מאמרים
על גודל יקרת ומעלת עשרת ימיהתשובה ויום הכיפורים, וסגולתם.
ותוכן חובת העבודה בימים נשגבים אלו.

תוכן הליקוטים

א. להזדרז לשוב בתשובה שלימה בימים שהמלך נותן חנינה (שבת שובה אות ד)

כאשר יתאחר החוטא לשוב מחטאתו רעתו רבה / איחור התשובה מהפך את הסניגור לקטיגור ונענש על איחור התשובה / במיוחד בעשרת ימי תשובה שהשי"ת קרוב אל ישראל וסולח לכל אשר מבקש ממנו לכל יחיד ויחיד אפילו על עבירות שאין מועיל עליהם התשובה / בימים שהמלך חונן לכל מבקש חנינה, מי שצריך חנינה ואינו מבקש הריהו מורד במלכות.

ב. לתקן ולשוב על החטאים עד שיחזור לחלקו - חלק אלקי ממעל (שבת שובה אות ט)

שובה ישראל עד ה' אלקיך - עד שתגיע לחלקך חלק אלקי ממעל שמסתלק מהאדם כשהוא חוטא ח"ו / על ידי גאות מסתלק מהאדם החלק אלקי ממעל / גיאות הוא פגם המחשבה, וקדשה"ב תלוי בקדושת המחשבה / כל אדם שיש בו גסות רוח כאילו כפר בעיקר, ושובה ישראל עד שתחזור לה' אלקיך.

ג. בעשרת ימי תשובה יש לכל אחד בדרך הטבע לב נשבר ונרכה (שבת שובה אות טו)

בימים אלו כאשר האדם מתבונן כי עוד מעט יום המשפט הגדול, לבו נשבר בדרך הטבע בהתבטלות ממש כאין וכאפס / על ידי שבירת הלב נתקרב לפניו ית"ש / בכל השנה צריך להצטרף לרבים כדי להשיג בכח הרבים לב נשבר ונרכה / ובימים אלו אין צריך שום עצה ופעולה לזכות להכנעה / ליועד מחשבות ביום הדין - שיועד את מחשבת לבכם הנרכה והשפיל.

ד. בימים אלו של עשרת ימי תשובה מסוגל ביותר להשגת התורה ודביקות בה' (שבת שובה אות יח)

בימים אלו קיבל משה רבינו ע"ה הלוחות האחרונות שזה בחינת קבלת התורה / רב כח סגולת הימים האלה לבוא להתמדת התורה ודביקות בה' / עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ היינו כח התורה שניתנה בעשרת הדברות, שמאירים ביותר בימים אלו / בימים אלו קרוב השי"ת לישראל בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חר.

ה. על ידי התשובה רבה שמחת הקב"ה על יגונו ומתגלים יותר רחמיו ית' (י"ג מדות אות א)

כשאדם מישאל חוטא ח"ו הרי שמלכד מה שהוא מורד במלכות שמים וגם מעלים ממנו אור פני מלך חיים, הריהו גורם צער לממ"ה החפץ חסד שאינו יכול להשפיע טובו וחסדו בגלל חטאו / על ידי התשובה רבה שמחתו על יגונו כי נתגלו יותר רחמיו וחסדיו / ע"י התגלות החסד שיש בתשובה היא מקרעת גזר דינו של אדם.

ו. עיקר התשובה היא בכח לימוד התורה, ועי"ז מתעוררים הי"ג מדות של רחמים (י"ג מדות אות א)

התורה מלמדת את האדם ללכת בדרך אמת ונותנת לו עצה איך לשוב / על ידי התורה מתעוררים

י"ג מדות של רחמים המכוונים כנגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם / ע"י התורה יש התגלות הרחמים כתכלית הבריאה שהיתה כדי שיתגלו רחמי ית"ש / ימים אלו מסוגלים ביותר להשגת התורה ולא מוטל עלינו אלא רצון והתמדת הלימוד.

ז. עשרת הימים הם הכנה ליום הקדוש והנורא, והם מסוגלים להתרמות בהם להשי"ת (י"ג מדות אות ב)

האדם צריך להתרמות להשי"ת בכל י"ג מדות של רחמים / ע"י שעושים חסד עם חברים מצד התגלות הרחמים יזכו למחילה / עשרת ימי תשובה מסוגלים לזה ביותר מכח התורה המאחדת את כל ישראל כאיש אחד בלב אחד ומאחדת בין ישראל להקב"ה / בימים אלו יש להרבות באחדות ישראל, ולכן מרבית לומר שלש עשרה מדות של רחמים / ומזה יש ללמוד עד כמה שצריך להתנהג עם חברים באהבה ואחדות וכל שכן שלא לצערם.

ח. הזכרת שלש עשרה מדות צריך להביא את האדם להכנעה ושבירת הלב (י"ג מדות אות ט)

כאשר מזכירים י"ג מדות של רחמים בטלים למדת אין ובאים לידי הכנעה, והנכנע אין הקב"ה משיבו ריקם / לכל היכל בשמים יש מפתח מיוחד ורק עמו אפשר לפתוח את הפתח, אבל מפתח של לב נשבר הוא כמו הגרזן שפותח את כל השערים / כאשר הולכים לעורר הי"ג מדות של רחמים צריך כל אחד להכניע את לבו ולב יודע מרת נפשו / ודי לו במה שכבר חטא כדי להכניע את לבו ואין צריך לעשות חטאים חדשים / בהעלותו על לבו את אשר חטא בין אדם למקום או בין אדם לחברו שהוא חמור יותר יבוא עי"ז ללב נשבר ונדכה, ויקויים בו אל ישוב דך נכלם.

ט. יום הכיפורים הוא היום המסוגל ביותר לשפע טהרה ורביקות בהקב"ה (יום הכיפורים אות ז)

כדי לקבל טהרה צריכים מקודם להשיג מדת הכנעה שהיא עיקר הטהרה / סוד המקוה לרדת ולרדת וכנסנמצאים למטה צריך שוב להוריד את עצמו / עיקר הטהרה היא רבקות בהשי"ת / יום הכיפורים מסוגל לשפע טהרה אבל צריך להכניע את עצמו כדי לקבל הטהרה / זה רב כח וסוגלת יום הכיפורים אשר בכח אור התורה המאיר אז באים לרבקות השי"ת שהיא הטהרה.

י. הארת קדושת וטהרת יום הכיפורים נמשכת עד חג הסוכות ועד בכלל (האזינו אות ז)

עיקר שלימות העבודה היא בחיבור הגשמיות עם הרוחניות, לעשות את כל עניני הגשם לצורך עבודת ה' / לעבודה זו צריך מדת הכנעה, וימים אלו מסוגלים לזה ביותר ובזה נטהרים / אור הטהרה מיוה"כ נמשכת עד חג הסוכות ועד בכלל / ההתעסקות במצות סוכה וארבעה מינים מביאים את האדם להכנעה וטהרה ועי"ז לרבקות בה' / ע"י הביטול זוכים להתעלות מעל לדרך הטבע החומרי ולהתפשט מן הגשמיות וזהו סוד שמיני עצרת.

ב. 'שובה ישראל' לתקן את עצמו מעון ופגם הגיאות המביא לפגה"ב, כדי שיחזור ויאיר עליו החלק אלקי ממעל (שבת שובה אות ט).

שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעוניך, קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב (הושע יד, ב-ג).

איתא בספח"ק בית אהרן (שבת שובה) מהרה"ק רבי אהרן מקארלין זצלה"ה זי"ע, 'שובה ישראל עד ה' אלקיך' היינו עד חלק אלוה שלך, כי כל איש ישראל יש לו חלק אלוה ממעל, רק כשאינו טוב אזי אינו אצלו, על כן אמר הכתוב שובה ישראל עד שתבוא לחלקך חלק אלוה ממעל, ע"כ דברי קדשו.

וכוונת הדברים, כי אם נכשל האדם בגיאות ח"ו, מסתלק ממנו החלק אלוה ממעל, שהרי כל אדם שיש בו גסות רוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם (סוטה ה).

וגם ע"י גיאות נכשל בפגם הברית, כי הגיאות היא פגם המחשבה, וקדושת הברית תלוי בשלימות המחשבה, כמאמר ז"ל (שם ד): כל אדם שיש בו גסות הרוח לבסוף נכשל באשת איש.

לזה אמר 'שובה ישראל עד ה' אלקיך', ר"ל תשוב בתשובה עד שתזכה שוב לחלק אלוה ממעל, 'כי כשלת בעוניך', סתם עון הוא פגם הברית כדאיתא (בני יששכר תשרי מאמר ד אות ט), ר"ל שנלכדת בעון פגה"ב, וזה מורה שיש בך גיאות המפסיד את החלק האלקי.

וזהו דאיתא (ילקוט הושע תקלב) רבי יודא בר ר' סימון אומר שובה ישראל עד ה' אלקיך אפילו כפרת בעיקר, היינו אם נתפסת בגיאות, כאמרם ז"ל (סוטה שם) כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו כפר בעיקר, שובה עד ה' אלקיך.

א. לשוב בהקדם ככל האפשר, ובפרט בעשרת ימי תשובה שהמלך נותן אז חנינה, ומי שצריך חנינה ואינו מבקש הריהו מורד במלכות (שבת שובה אות ד).

בילקוט (הושע תקלב) שובה ישראל עד ה' אלקיך (הושע יד, א), בשם ר' מאיר תני עד ה', עד שהוא במדת רחמים, ואם לאו אלקיך, עד לא יתעבד סניגוריא קטיגורא.

ואפשר לומר המכוון, על פי מה דאיתא בשערי תשובה לרבינו יונה ז"ל (שער א אות ב) כי החוטא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו יכבד עליו מאוד ענשו בכל יום, כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו ויש לו מנוס לנוס שמה, והמנוס הוא התשובה, והוא עומד במרדו והנו ברעתו, ובידו לצאת מתוך ההפיכה, ולא יגור מפני האף והחמה, על כן רעתו רבה, וכ' בשם המדרש (קה"ר, ט, כג) משל לכת של לסטים שחבשם המלך בבית האסורים וחתרו מחתרת, פרצו ויעבורו, ונשאר אחד מהם, בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה והאיש ההוא עודנו עצור, ויך אותו במטהו, אמר לו קשה יום, הלא המחתרת חתורה לפניך ואיך לא מהרת המלט על נפשך.

וזהו פ' שובה ישראל עד ה', 'עד שהוא במדת רחמים', היינו שצריך לשוב בהקדם האפשרי, כי אם הוא מתאחר לשוב אזי חלילה יתעבד סניגוריא קטיגורא, ר"ל שנענש על איחור התשובה.

ומה גם בעשרת ימי תשובה אשר בהם השי"ת קרוב אלינו, כמאמר הנביא (ישעיה נה, ו) דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, ודרשו חז"ל (ר"ה יח.) אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, שאז השי"ת קרוב אל ישראל וסולח לכל אשר מבקש ממנו, לכל יחיד ויחיד (עי' שם), אפילו על עבירות שלא מועיל עליהן תשובה, הנה זה דומה למלך שנותן חנינה לכל מבקש חנינה, שמי שצריך חנינה ואינו מבקש הריהו מורד במלכות.

ביום דין, בלב נשבר ונדכה, עת עמדם לפניו בדין.

ד. רב כח וסגולת הימים האלה שבהם קיבל מרע"ה את הלוחות האחרונות שזה בחינת קבלת התורה, ומסוגל לבוא אז להשגת התורה ודביקות בה' (שבת שובה אות יח).

וזהו רמז מה שאנו אומרים (ברכת יוצר אור) [זורע צדקות] מצמיח ישועות בורא רפואות נורא תהלות, ר"ל על ידי שנעשה בטל כאין ואפס ונעשה בריה חדשה, כמו הגרעין שנכלה באדמה ואח"כ צומח, ע"י זה זוכה לישועות, בבחינת כתר ישועה (פיוט אתה הוא), שהישועה בא מבחי' כתר שהיא אין (עי' קהלת יעקב ערך ישועה), ועי"ז בורא רפואות, נברא מזה בחי' תשובה, שהיא רפואה, כמש"ה (ישעיה ו, י) ולבבו יבין ושב ורפא לו, ומועיל אפילו לפגם הברית, וזהו נורא תהלות, שהוא בחי' יסוד (פע"ח שער ק"ש פרק א). [וזהו אמרם ז"ל (ב"ק יז) אין זריעה אלא צדקה, היינו עפ"י מה דאיתא (קהלת יעקב ערך צדקה) שע"י צדקה נעשה האדם מרכבה לבחינת יסוד הנקרא צדקה שמשפיע למלכות שהיא בחינת עני דלית לה מגרמה כלום (זוה"ק ח"ב ריח); ר"ל ע"י שנותן צדקה לעני הוא נכנע להעני, ונעשה בטל כאין ואפס, והוא בחי' זריעה, שזורע הגרעין על מנת שיכלה. וזהו שאמרו (ויק"ר לד, ח) יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית, שמביאו לידי ביטול וזוכה לתיקון היסוד].

ולכן נקראת השבת לפני יום כיפור על שם ההפטרות 'שובה ישראל', כי איתא בישמח ישראל (פר' כי תצא אות ב) שיום כיפור מתקן אפילו על החטא המר, וההכנה לזה היא השבת שלפניו, כי כל שיתא יומין עילאין ותתאין ביומא שביעאה תליין (עי' זוה"ק ח"ב פ"ח), ואיתא בזוה"ק (ח"ג כט) דשבת לית ליה מדיליה, והוא בבחי' לית ליה מגרמיה כלום, כי ע"י שרואים בו רק את כח השי"ת, שאף שאין

ג. בימים אלו של עשרת ימי תשובה בדרך הטבע נכנע לב האדם בראותו שאין לו שום זכות במה לעמוד לפני השי"ת, וע"י שבירת לבו נתקרב להקב"ה (שבת שובה אות טו).

בימים האלה אנו עומדים באמצע המשפט הגדול לפני השי"ת שופט כל הארץ היודע מחשבות וכל הנסתרות שבפנימיות לב האדם גלויים לפניו ית"ש, וכאשר מתבונן האדם בכל זה, ובשומו אל לב כי עוד מעט יום המשפט הגדול יהיה כ"פ ממשמש ובא, הנה בדרך הטבע נכנע לבו ונשבר לשברים בהתבטלות ממש כאין ואפס, בראותו שאין לו שום זכות במה לעמוד לפני השי"ת ולזכות במשפט, כי לא יצדק לפניך כל חי (תהלים קמג, ב), וע"י שבירת לבו נתקרב לפניו ית"ש, כמו שאמר הכתוב (שם לד, יט) קרוב ה' לנשברי לב, וכמו שאמר (שם קמה, יח) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, כי לאמת באים ע"י הכנעה (עיין ישמח ישראל פר' ויקרא אות ג) ועי"ז מתקרבים להשי"ת. וזהו פי' דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב (ישעיה נה, ו) אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, שאז הקב"ה מצוי אפילו ליחיד (ר"ה יח), היינו בכל השנה צריך לעשות פעולות לבוא להכנעה ולהתקרב אליו ית', ע"כ צריך להצטרף לרבים, כדי להשיג בכח זכות הרבים לב נשבר ונדכה, כי ההצטרפות לרבים יש בה כח הכנעה, שהרי בלי הכנעה בלתי אפשרי להצטרף לרבים, אבל בימים אלו ימי המשפט אין צריך שום עצה ופעולה לזכות להכנעה, כי מאימת המשפט לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה נכנעים ממילא ובטלים לאין ואפס ועי"ז מתקרבים להקב"ה. וזהו שא"א (פיוט לאל עורך דין) לידוע מחשבות ביום דין, לכאורה יפלא וכי רק ביום דין הוא ית' יודע מחשבות, הלא תמיד הוא יודע מחשבות בנ"א ובוהן לבות וכליות, אלא הכוונה כי הוא יודע המחשבות שחושבים בנ"א

עושיין בו מלאכה, שהרי אסור לעשות מלאכה בשבת, עם כל זה כל ברכאן דלעילא ותתא ביה תליין, נעשים כאין ואפס, ועי"ז זה זוכים לתיקון על פגה ב"ב, וזה הכנה ליום הכיפורים.

שמעתי ששואלים למה הנני מתמיד לדבר בענין הפגם הזה, אכן להיות אשר הדור הזה פרוץ מאוד בפגה"ב באופן שאין להעלות על הדעת, והפגם הזה פוגע בכל היהדות, כי הוא מגיע עד לבחי' חכמה (עי' ראשית חכמה שער הקדושה פרק יז), ופוגם בענין המחשבה, בעניני האמונה כדאיתא, וביסודות כל החסידות, כאשר על כן נקרא יסוד (עי' ספר הפליאה, שערי אורה שער ב ספירה ט), וגם הוא מעכב הגאולה כדאיתא (עי' שער ההקדמות דרוש ד בענין שינוי הזמנים), לכן יש לדבר מזה, ובתיקון זה תתקרב ישועת ישראל במהרה, אמן כן יה"ר.

ה. כאשר האדם חוטא ח"ו יש בזה שלש חסרונות, והקב"ה נתן לו ברוב רחמיו דרך תשובה שנשוב אליו ונטיב דרכנו, ועי"ז רבה שמחתו על יגונו, כי נתגלה רחמיו ית"ש יותר מקודם (י"ג מדות אות א).

בגמ' (ר"ה יז): אמר רב יהודה ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם שנאמר (שמות לד, י) הנה אנכי כורת ברית, אמר רבי יוחנן גדולה תשובה שמקרת גזר דינו של אדם וכו'.

ולהבין הענין י"ל, כי כאשר האיש הישראלי חוטא נגד אדון עולם ית"ש, הנה חוץ מן החטא עצמו שמרד נגד מלכו של עולם ב"ה, וחוץ מההעלמה שנעלם ממנו אור פני מלך חיים (עי' ישמח ישראל פורים אות ה), הריהו עוד גורם בזה צער רב למלך מלכי המלכים הקב"ה החפץ חסד, שמחמת חטאו אין ביכולתו להשפיע עליו רחמיו וחסדיו, אשר זה הוא סיבת כל הבריאה, כדי שיתגלו י"ג מדותיו של רחמים, שיקרא רחום וחנון וכיוצא, כדאיתא

בספה"ק עץ חיים (שער א ענף ב), וכמה גדלה רעתו של אדם הגורם צער רב למלך מלא רחמים החפץ בטובתינו, וחפץ לעשות עמנו חסד ולרחם עלינו כדי שיתגלו רחמיו המרובים, ונמנע הדבר ממנו מחמת חטאתו.

והעצה לזה נתן הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו לעמו ישראל כח התשובה, שנשוב אליו ית"ש ונטיב דרכנו, ועי"ז זה עוד רבה שמחתו על יגונו, כי עי"ז נתגלה רחמיו ית"ש יותר מקודם, כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (תשובה ז, ו) בלשון קדשו, אמש היה זה שנאווי לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד, וכל כך למה, מפני שגרם לו ית' עונג גדול לגלות רחמיו וחסדיו ביתר שאת וביתר עוז.

ולפיכך אמרו (ברכות לד:) במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד, כי צדיקים גמורים אין באפשרותם לגרום תענוג גדול כזה, לגלות רחמיו ית"ש כל כך...

וזהו שא"ר רבי יוחנן גדולה תשובה שמקרת גזר דינו של אדם, 'גדולה' נקראת בספרי רמ"ק מדת החסד (עי' פרס שער א פרק י, שער כג פרק ג, ועוד), ר"ל התגלות החסד שיש בתשובה, היא מקרת גזר דינו של אדם, מחמת שגורם עי" התשובה תענוג למלך, כי חפץ חסד הוא (מיכה ז, יח).

ו. עיקר התשובה היא בכח לימוד התורה, ורב כח סגולת הימים האלה, שהם מסוגלים להשגת התורה, ולא מוטל עלינו רק רצון והתמדת הלימוד, ועי"ז מתעוררים הי"ג מדות של רחמים (י"ג מדות אות א).

ועיקר התשובה היא בכח לימוד התורה, כדאיתא בזוה"ק (י"ג טו.) אורייתא אוליף ליה לבר נש למיהך באורח קשוט, אוליף ליה עיטא היך יתוב קמי מאריה, עי"ז זה מתעוררים י"ג מדות הרחמים,

אז יתנהג עמו השי"ת ג"כ ברחמים. וזהו הענין שלא נתן השי"ת לישראל את התורה, עד שהיה ביניהם אחדות ואהבת חברים, ויחן שם ישראל נגד החר (שמות יט, ב), כאיש אחד בלב אחד, שזה הוא התגלות המדות מאחד לחבירו, וע"י זה נתעורר התגלות המדות מהשי"ת אלינו.

וכן יה"ר שנוכח ללימוד התורה בהתמדה מתוך אחדות ואהבת ריעים, ועל ידי זה נזכה להתגלות רחמי ית' עלינו כל השנה כולה, ויהיה לנו שנה טובה וחיים ארוכים, גמר חתימה טובה, אמן כן יהי רצון.

ז. האדם צריך להידמות לקונו בכל הי"ג מדות של רחמים, ועשרת ימי תשובה מסוגלים לזה כי הם הכנה ליום הקדוש והנורא יוה"כ, ולכן אומרים בימים אלו שלש עשרה מדות, וצריך להתנהג עם החברים באהבה עזה וכ"ש שלא לצערם (י"ג מדות אות ב).

נראה לפרש כי ידוע אשר האיש הישראלי הוא חלק אלוה ממעל, ומה שימצא בכלל המחצב ימצא גם בחלק הנחלק והנחצב, אחרי שהם דומים ושויים בכל צד (שפע טל מאמר הקדמה בן מאה שנים), על כן איתא בגמרא (שבת קלג:) הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום, ר"ל האדם צריך להתדמות להשי"ת בכל י"ג מדות הרחמים, כדאיתא בספ"ק תומר דבורה (פרק א) האדם ראוי שיתדמה לקונו ואז יהיה בסוד הצורה העליונה צלם ודמות, כל זה מצד החלק אלוה ממעל אשר בכל איש ישראל, מצד זה יכול וראוי שיתדמה לקונו, אחרי שהם באמת דומים ושויים...

ועשרת ימי תשובה המה ימים המסוגלים לזה, כי הם הכנה ליום הקדוש והנורא יום כיפורים, יום שניתנו בו לוחות האחרונות (תענית ל:), שהוא בחי

כדאיתא (בני יששכר תשרי מאמר יב אות ד) בשם קדושת מרן המגיד ממעזריטש זצללה"ה זי"ע שהי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן הם נגד י"ג מדות של רחמים (עי' זוה"ק שם רכת), להיות כי בכח התורה נברא העולם, כדאיתא בזוה"ק (ח"ב קסא:) אסתכל באורייתא וברא עלמא, וגם כל קיום העולם היא בתורה, כדאיתא (שם ח"א ד). כד ברא קוב"ה עלמא חמא דלא יכיל לאתקיימא עד דברא אורייתא בגין דמינה נפקין כל נימוסין עילאין ותתאין ובה קיימי עילאי ותתאי, וכדאיתא עוד (שם קפה.) עלמא לא אתקיים בקיומיה אלא באורייתא, וע"י זה יש התגלות הרחמים כתכלית הבריאה שהיתה כדי שיתגלו מדותיו ית'...

וזה רב כח וסגולת הימים האלה, שהם מסוגלים להשגת התורה, ולא מוטל עלינו רק רצון והתמדת הלימוד, כי בראש השנה נברא העולם בכח התורה, וביום הכיפורים היה קבלת הלוחות האחרונות (תענית ל:), בחי' קבלת התורה מתוך תשובה, וזה נוקב והולך לעד - כאשר לכן אמרו חז"ל (ר"ה יח.) דרשו ה' בהמצאו (ישעיה נה, ו) אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, ולמה דוקא בימים אלו קרוב אלינו יותר מכל השנה, אין זה אלא מחמת שבהם מתעורר כח התורה, מצד זה הוא קרוב אלינו ביותר, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג כא.) כד בר נש אתרחיק מאורייתא רחיק הוא מקוב"ה, ומאן דקריב לאורייתא קריב ליה קוב"ה בהדיה - וע"י התורה מתעוררים הי"ג מדות של רחמים כמו שנתבאר.

אמנם איתא בספ"ק תומר דבורה (פרק א) כי האדם ראוי שיתדמה לקונו וכו' ראוי שתמצאנה בו י"ג מדות אלו עיי"ש, היינו כי אצל כאו"א מישראל לגבי חבירו ג"כ שייך התגלות המדות, מצד החלק אלוה ממעל שיש בכל אחד מישראל, כאשר על כן אמרו (שבת קלג:) מה הוא רחום אף אתה רחום, וצריך להתנהג נגד חבירו ביי"ג מדות של רחמים,

גא, יש) לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, ואל ישוב דך נכלם (שם עז, כא), שהנכנע אין הקב"ה משיבו ריקם מלפניו, וכאשר ידוע מעשה רב בהרה"ק רבי זאב וואלף קיצע'ס זצללה"ה זי"ע, מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט זצללה"ה זי"ע, שהיה הבעל מקריא בתקיעת שופר בבית מדרשו של הבעש"ט, ופעם לפני ראש השנה לימדו הבעש"ט את כוונת התקיעות והוא ז"ל רשם הדברים על הגייר כדי שלא ישכח, והכניס הגייר בתוך המחזור של ר"ה, אולם כשהגיע זמן תקיעת שופר לא מצא את הגייר וגם לא זכר את הכוונות בעל פה, והיה מוכרח לקחת המחזור ולהקריא התקיעות ללא שום כוונות כאיש פשוט, ונשבר לבו בקרבו מזה עד מאוד ובא לידי בכיה, אמר לו הבעש"ט הק' תדע כי לכל היכל בשמים יש מפתח מיוחד אשר רק עמו אפשר לפתוח את ההיכל ההוא ולא עם שום מפתח אחר, אבל אם נוטלים גרון ודופקים בזה אפשר לפתוח את כל השערים וההיכלות, וככה הוא גם בענין הכוונות, עם כל כוונה פותחים שער אחד, אבל עם לב נשבר ונדכה פותחים את כל השערים.

...ע"י אמירת השלש עשרה מדות של רחמים שהם מבחי' אין העליון יוכל האדם לבוא לידי הכנעה גם אם לא חטא, וזהו התעוררות הרחמים 'קודם שיחטא האדם', היינו שעל ידי הי"ג מדות של רחמים זוכה להכנעה, ואינו צריך לחטוא כדי שיהיה לבו נכנע.

ולזאת עתה כאשר הולכים לעורר הי"ג מדות, צריך כל אחד ואחד להכין עצמו בלב נשבר ונדכה, ולב יודע מרת נפשו שאינו זקוק לעשות חטאים כדי לבוא להכנעה, אלא די לו במה שכבר חטא, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז, ט), ובהעלותו על זכרונו את אשר חטא בין אדם למקום או בין אדם לחבירו שחמור יותר מבין אדם למקום, יבוא על ידי זה ללב נשבר ונדכה, ויקויים בו הכתוב אל ישוב דך נכלם.

קבלת התורה ברצון, כדאיתא בזוה"ק (עי' תיקו"ז נז): יום כיפור הוא בחי' פורים, שהיה בו קבלת התורה ברצון (עי' שבת פחג), ובקבלת התורה כתיב (שמות יט, ב) ויחן שם ישראל נגד ההר ופירש רש"י ז"ל כאיש אחד בלב אחד, היינו כי התורה מאחדת בין ישראל להקב"ה, בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד (עי' זוה"ק ח"ג עג), להיות דומים לקונם, מצד החלק אלוה ממזעל - כאשר הוא ענין אמרם ז"ל (ברכות סד) תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, כי בכח התורה שלהם הם מאחדים בין קוב"ה וישראל, שיהיו דומים ושויים, וממילא מרבים שלום בעולם, ר"ל בישראל שהם עיקר העולם, כדאיתא (ויק"ר לו, ד) בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית - לכן אומרים באלה הימים שלש עשרה מדות המורים על התאחדות ואהבת ריעים, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום.

ודברים אלה המה תוכחת מוסר ודרך חיים לאיש הישראלי, איך שצריך להתנהג עם החברים באהבה עזה, לעשות חסד עמהם, וכ"ש שלא לצערם בדבר שיודעים שהם מצטערים, כמו שאמר הלל הזקן ע"ה להגר (שבת לא), דעלך סגי לחברך לא תעביד, ועל ידי זה יתעוררו הי"ג מדות של רחמים ויהיו נענים כי רחמי לא כלים, אמן כן יהי רצון.

ח. הזכרת שלש עשרה מדות צריך להביא את האדם להכנעה ושבירת הלב, ודי לו לאדם במה שכבר חטא בין אדם למקום או בין אדם לחברו שחמור יותר מבין אדם למקום לבוא עי"ז לשבירת הלב, ויקויים הכתוב 'אל ישוב דך נכלם' (י"ג מדות אות ט).

הי"ג מדות של רחמים הם מבחי' אין העליון (זוה"ק ח"ג קלא:), וכאשר מזכירים אותן הנה בטלים למדת אין ובאים לידי הכנעה, לב נשבר ונדכה, לפיכך ברית כרותה להם שאינן חוזרות ריקם, כמו שנאמר (תהלים

השי"ת יהיה בעזרנו שיחולו עלינו ה"ג מדות של רחמים, ונוכה להוושע בגשמיות וברוחניות, גמר חתימה טובה, אמן כן יהי רצון.

ט. יום הכיפורים הוא היום המסוגל ביותר לשפע טהרה ודביקות בחקב"ה, ולהוסיף טהרה על טהרה בכח הכנעה ואור התורה, שהוא סוד הטהרה (יום הכיפורים אות ז).

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא טז, ל).

ר"ל כדי לקבל טהרה צריכים מקודם להשיג מדת הכנעה, שהיא עיקר הטהרה, כדאיתא בזוה"ק (ח"ב פ) תא חזי מן אזובא, דבכל אתר דבעי קוב"ה לדכאה לבר נש באזובא מתדכי, וכדאיתא בשם מרן איש אלקים קדוש הוא מוהר"ד מלעלוב זצלה"ה ז"ע, סוד המקוה הוא "מען גייט אראפ און נאך אראפ און ווייטער אראפ און אז מען איז שוין הינטן בייגט מען זיך ערשט אראפ", זה סוד המקוה, היינו כי עיקר הטהרה היא דביקות בהשי"ת, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג מט): קוב"ה ביה תלייא כל דכיותא וכל קדושה, ואף מי שחטא ונטמא יכול להשיג טהרה מהשי"ת ששורה גם בתוך הטומאה, כמאה"כ (ויקרא טז, טז) השוכן אתם בתוך טומאתם, ופירש רש"י ז"ל אעפ"י שהם טמאים שכינה ביניהם, אבל זה רק ע"י הכנעה, כאומרו (ישעיה נז, טו) אשכון את דכא ושפל רוח, משא"כ הגיאות מפריע הדביקות, שהרי כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם (סוטה ה), ואין לו שום שייכות להשי"ת רח"ל, ממילא אי אפשר לזכות לטהרה, וז"ש 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם', שהוא מסוגל לשפע טהרה, אבל 'לפני ה' תטהרו', 'תטהרו' בגימטריא 'כתו' (כתבי רמ"ע מפאנו מאמר מאה קשיטה סימן ב) שהוא מדת הכנעה, כדברי הרה"ק הרבי רבי פנחס מקאריץ

זצלה"ה ז"ע שכל עניו הוא בכחי' כתר מדת אין, ר"ל אם יש את נפשכם להיות לפני ה', להתדבק אליו יתברך, תטהרו, תניעו ותבטלו עצמכם לגמרי, בכחי' אין, שזה עצמו הוא טהרת האדם, ע"י זה תהיו דבקים בהשי"ת ותוכלו לקבל הטהרה מאתו ולהוסיף טהרה על טהרתכם...

ולהשיג דביקות בהשי"ת זה הוא ע"י התורה, בכחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד (זוה"ק שם ג), כדאיתא (שם לו) כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקוב"ה, כי התורה מאירת עינים, כמו שאנו אומרים (ברכת אהבה רבה) והאר עיינינו בתורתך, שע"י אור התורה רואה ומרגיש אמתת שפל מצבו, שעוד לא התחיל ליכנס לשערי הקדושה, ועי"ז נכנע ומתדבק בחקב"ה, ומכח זה משיג הטהרה, כאשר לכן איתא בזוה"ק (ח"ג פ) לא אתדכי בר נש אלא במילין דאורייתא, וכ"ק מרן אדמו"ר הזקן מווארקא זצלה"ה ז"ע אמר "די גרעסטע טהרה איז די גמרא" (עי' ישמח ישראל פר' כי תצא אות ה). וזהו אמרם ז"ל (סוטה מט) אין דעת אלא תורה (סוטה מט).

וזה הוא רב כח וסגולת היום הקדוש הזה, שבו נתגלה אור התורה, אחרי שבו קיבל משה רבינו ע"ה הלוחות שניות, ובכח הארת התורה נכנעים ומשיגים מדת אין, כמבואר בזוה"ק (שם סה): שביהכ"פ אתגלי עתיקא קדישא, שהוא מדת אין (עי' שם רפה), וממילא באים לדביקות בהשי"ת, שהיא הטהרה.

י. הארת קדושת וטהרת יום הכיפורים נמשכת בארבעה ימים שאחרי יוה"כ עד חג הסוכות ועד בכלל, ועי"ז זוכים לקדושת שמיני עצרת להתעלות למעלה מן הטבע, ולהמתקת הדינים ולהפכם לחסד והצלחה ולכל טוב (האזינו אות ז).

ד"ה אפשר לומר מהמילים ידוע מספרים הק' וד"ה

אך עד המקו - שהרי וד"ה... והימים האלה וד"ה
וע"י הביטול וד"ה וכאשר עד כדאיתא בזוה"ק
וד"ה... וע"י שמחה

ידוע מספרים הק' כי עיקר שלימות העבודה
להשי"ת היא בחיבור הגשמיות עם הרוחניות,
שיעשה האדם כל ענייני הגשם אך ורק למען אשר
מכח זה יהיה ביכולתו לעסוק בתורתו ית"ש, וזה
הוא התפשטות הגשמיות, כאשר מקשר שניהם
יחדיו, החומרי והשכלי, בזה נפשט מן הגשם לגמרי,
משא"כ אם אינו מקשר שניהם יחדיו, הנה בזמן
שהוא עוסק בגשם הרי הוא שקוע בגשם.

אך לזה צריך הכנעה והתבטלות שהיא מדת אין,
ע"י זה זוכים להתעלות למעלה מן העולם הזה
שהוא מלא חומריות...

והימים האלה מסוגלים לכך, כי ביום הזה יכפר
עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו
(ויקרא טז, ל), היינו ביוהכ"פ נתגלה מדת כתר הנקרא
אין, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג סח): היום הזה מיבעי ליה,
אלא ביום הזה דייקא, דביה אתגלי עתיקא קדישא
לכפרא על חוביהון דכולא, והוא מסוגל להתבטלות,
כדברי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זצלה"ה זי"ע
שכל עניו הוא בבחי' כתר מדת אין, ובוה נטהרים,
כי ענוה היא הטהרה, כדאיתא בזוה"ק (שם רכד):
זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים
לא תבזה (תהלים נא, יט) כגוונא דכלי חרס דאתמר
בהון (כלים ב, א) נשברו נטהרו, וזה הוא לפני ה'
תטהרו, 'תטהרו' בגימטריא 'כתר' (כתבי רמ"ע מפאנו
מאמר מאה קשיטה סימן ב), והארה זו נמשכת בארבעה

ימים אחרי יוכ"פ עד חג הסוכות, ועד בכלל, כדאיתא
במגיד מישירים מהבית יוסף (פר' אמוה) בתוך יומין
דבין יוכ"פ לסוכות לא מתחשבי חוביא דחבין בהו
משום דזוהר לבינוניתא דאתגלי ביה אכתי מתנוצץ
עד יומא קמא דחגא, וזה ע"י שעוסקים אז במצות
סוכה, שהיא בחי' דעת, כמש"ה (ויקרא כג, מג) למען
ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני, ודעת
זה סדר טהרות (שבת לא), היינו ענוה שהיא הטהרה,
וגם במצות ארבעה מינים שמורה על אחדות ישראל
מהגדול שבהם עד לגרוע שבגרועים (ויק"ר ל, יב)
שזה ג"כ על ידי הכנעה...

וע"י הביטול זוכים לעלות למעלה מן העולם הזה
החומרי ולהתפשט מן הגשמיות, וזה הוא שמני
עצרת, כמאמר הכתוב (במדבר כט, לה) ביום השמיני
עצרת תהיה לכם, שמני הוא למעלה מז' ימי הבנין,
ששם השלימות שהוא הביטול, כי הוא למעלה מן
העוה"ז, אז עצרת תהיה לכם, ע"ד שדרשו חז"ל
(סוכה מ). לכם לכל צרכיכם, ר"ל שתעצרו עצמכם
מלהשתקע בחומריות.

וכאשר מגיעים לזה הנה הוא שמחת תורה, שזוכים
לתורה שהיא השלימות...

וע"י שמחה נמתקים כל הדינים, כדאיתא בספה"ק
קהלת יעקב (ערך שמחה) סוד השמחה הוא מגבורה
ממותקת, והרמז, 'שמחה' בגימטריא 'ברכה טוב
וחסד אל' וגם 'דין חסד והצלחה וכל טוב', להורות
שע"י שמחה זוכים לברכת טוב ולחסד אל, ואף
מדת הדין נהפכת לחסד והצלחה ולכל טוב, גמר
חתימה טובה, אמון כן יהי רצון.

ובכח סגולת

בקשה מרבינו זי"ע לקבלה טובה בערב יום הכיפורים
**"סגולה מובטחת לגמר חתימה טובה עם שפע
ברכה והצלחה, ולנחת מיו"ח בגשמיות וברוחניות"**

כאשר עומדים אנו כעת בערב יוכ"פ שבו נידונים כולם, יש להתעורר אודות מה שהרבה בני"א, גם יראים ושלמים, נכשלים בו, והוא הדיבור בעת התפילה, שהוא איסור גמור (עי' שו"ע או"ח קכד, ז), ואפילו בדברי תורה אסור לדבר באמצע התפילה (עיין רמ"א או"ח צ יח, מגן אברהם קכד ח, שו"ע הרב שם ט), כי ע"י זה מחסרים מעניית אמן, וגדול עונשו של מי שאינו עונה אמן כדאיתא (עי' כנפי יונה חלק ב סימן ז), ומה גם בדברי חול ודאי אסור, כדאיתא בזוה"ק (ח"ב קלא:): מאן דמשתעי בכי כנישתא במילין דחול ווי ליה דלית ליה חולקא באלקא דישראל, דאחזי דהא לית ליה אלקא ולא אשתכח תמן ולא דחיל מניה.

"לזאת יקבל עתה כל אחד על עצמו שלא לשוח דברי חול בעת התפילה, וגם לא דברי תורה, ומי שיקבל על עצמו הבטחתי בזה [הונדערט פראצענט]" שיזכה לשפע ברכה והצלחה, ולנחת מיו"ח בגשמיות וברוחניות, גמר חתימה טובה", אמן כן יהי רצון.

”סגולה גדולה לגמר חתימה טובה”

מכ”ק מרן ה'אמונת משה' זי”ע שגילה בשנתו האחרונה קודם הסתלקותו.

הנה לכאורה קשה להבין אין מתעורר בלב האדם הרהור תשובה, הרי עבירה גוררת עבירה. והאדם נעשה מגושם ונתרחק מאור פני מלך חיים בכל פעם יותר ויותר, ומאין בא לו הרהור תשובה.

ויש ע”ז שני תירוצים. א, כי יש צדיקים גדולים שחושבים בעצמם ברוב קדושתם וענוותנותם שחטאו ופגמו ח”ו ועושים תשובה, וכאמת המה מנוקים מכל עון, אזי נשאר זכות תשובתם להאנשים שפגמו באמת ונתעורר אצלם הרהור תשובה, וגם ע”י המצוה של תשובה שכתוב בתורה, ואזהרת הנביאים וחכמים על התשובה שהיא ג”כ בגדר מצוה, שהרי מצוה לשמוע דברי החכמים, ע”ז נעשה ענין התשובה חלק מהתורה, והתורה מטביעה את הטבע בעולם וכמו דאיתא במד”ר הביט בתורה וברא את העולם, וטבע וסדר הבריאה היתה ע”י התורה, והתורה הטביעה טבע הבריאה, וזה מטביע בלב האדם שיתעורר בתשובה אע”פ שנתרחק מאור פני מלך חיים ח”ו.

”...כמו כן אם מתאספים אנשים ביחד כאיש אחד בלב אחד ומתקרבים להמצוה ואהבת לרעך כמוך, ודבריהם איש אל רעהו וברכותיהם איש לרעהו הוא בגדר קירוב לבבות בגדר המצוה ואהבת לרעך כמוך, אזי כל דבוריהם נעשה חלק מהתורה, ואזי דבריהם נהפכים להיות טבע בהיות העולם והטבע עושה את שלו ודבריהם מתקיים. לזאת נברך איש לרעהו בגמר חתימה טובה, והשי”ת יעזור שסופה להתקיים אכ”ר”.

”סגולה גדולה להמתקת הדינים ולכל טוב במוצאי יום הכיפורים”

מכ”ק מרן ה’אמונת משה’ זי”ע.

מען זאל זין האבין אלעס גוטן אויס גיבעטין.

טעם למנהג העולם שמברכין איש את רעהו בפקודת שלום, ומברכין איש את רעהו במוצאי יום כפור בזה”ל מען זאל זין האבין אלעס גוטן אויס גיבעטין, ודקדק רבינו הגדול זי”ע בס’ ישמח ישראל דלכאורה הוא כמתפלל על שעבר ע”ש.

ונראה דיש לומר ע”פ דברי הבעש”ט זי”ע בענין המתקת הדינים בשורשן, דע”י שיודע שהכל מאת הקב”ה והכל עשה לטובה עי”ז נמתקין הדינים, ונעשה הכל טוב באמת,, והנה אחרי עבודתנו להקב”ה וב”ש ביוהכ”פ, ואחרי שגם אמרנו שמע ישראל וגם בשכמל”ו וגם ה’ הוא האלקים, וקבלנו היחוד ית”ש בלב שלם, לזאת מברכין איש את רעהו שכל זה ישאר בלבנו לעולם, שאין עוד מלבדו ושהכל מאת הקב”ה ושה’ הוא האלקים, היינו שנדע שאף הדינים ח”ו שנרמז בשם אלקים הוא רחמים גמורים שנרמז בשם ה’.

וזה ה’ הוא האלקים, והקדים מדת הרחמים לומר שהשורש הוא רחמים גמורים, והגם כי עיקר בא לייחס המדה הד’ שהוא רחמים, והו”ל לומר שהאלקים הוא ה’ אבל לפי שהשורש הוא מדת הרחמים לזה מקדימו ואומר שה’ שהמדת הרחמים הוא במה”ד שהוא האלקים, כלומר שמה”ד נכלל ושורשו ממדת הרחמים, ועיין באצ”ח שער הנקודים פ”א וז”ל הקדוש וא”ת למה נרשמו ונרמזו הכלים בב’ הנקודות הא’ והמעולות שבכולם, אמנם הענין הוא כי מאלו הב’ נקודות הא’ שהם כתר וחכמה של הנקודות כנודע מהם יצאו כלים אל כל השאר והם אשר הולידו והמציאו כלים לספי’ אשר תחתיהם עכ”ל, והדברים המה סמך לדברינו דלעולם ראשית הבכורה המקור והשורש שממנו נודע והבן ואם שגיתי חייו ד’ יכפר.

”וזה שמברכין מען זאל זיך האבין אלעס גוטס אויס גיבעטין, דע”י שידע זאת ימחקו ממילא הדינים ויהי’ נעשה הכל טוב באמת, ממילא בכל אופן וועלען מיר זיך האבין אלעס גוטס אויס גיבעטין” והבן.

לעילוי נשמת

זקני הרה"ח ר' מאיר דב"ר שמעון יצחק ז"ל רבניצר

נלב"ע י"א אדר

א"מ הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב"ר ז"ל רבניצר

נלב"ע ז' תשרי תשפ"א

א"מ האה"ח מרת בריינדל ב"ר אברהם ז"ל רבניצר

נלב"ע ב' ג' כסלו תשנ"ה

מו"ח הרה"ח ר' נתן נטע ב"ר שמעיה ז"ל שושיצקי

נלב"ע ט"ו מרחשון תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

